

SERVICE PUBLIC FEDERAL JUSTICE

[C - 2005/09481]

**3 JUNI 2005. — Circulaire relative à la coopération
avec la Cour pénale internationale
et les tribunaux pénaux internationaux**

La loi concernant la coopération entre la Belgique et les tribunaux pénaux internationaux du 29 mars 2004 (ci-après « la loi ») a pour objet d'organiser les actes de coopération et d'entraide entre la Belgique et, d'une part, la Cour pénale internationale (ci-après la Cour ou la C.P.I.) et, d'autre part, les tribunaux pénaux internationaux pour le Rwanda et l'ex-Yougoslavie. Le Titre Ier de la loi intègre en droit interne les dispositions du Statut de la Cour pénale internationale relatives à la coopération entre les Etats parties et la Cour. Cette première partie de la loi consiste en l'exécution des obligations pour la Belgique nées de la ratification du Statut en date du 28 juin 2000. Afin de regrouper l'ensemble des dispositions concernant la coopération entre la Belgique et les juridictions internationales, le Titre II de la loi incorpore dans la loi, moyennant certaines adaptations, le contenu de la loi du 22 mars 1996 relative à la reconnaissance du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie et du Tribunal pénal pour le Rwanda

Les nouvelles dispositions contenues dans la loi du 29 mars 2004 sont entrées en vigueur le jour même de leur publication au *Moniteur belge*, soit le 1er avril 2004. A la même date du 1er avril 2004, la loi du 22 mars 1996, qui réglait la coopération avec les tribunaux pénaux internationaux, est abrogée. L'article 57 de la loi précise que cette abrogation ne porte toutefois pas préjudice aux actes de coopération en cours. S'analysant comme une loi de procédure, la législation nouvelle est d'application immédiate. Elle régit donc tous les actes de procédure commencés, mais non encore terminés lors de son entrée en vigueur sans porter préjudice aux actes déjà accomplis sous l'empire de la loi du 22 mars 1996 (1).

A) Coopération avec la cour pénale internationale

I) Introduction

1) Législation interne

La mise en œuvre du Statut de Rome de la Cour pénale internationale a fait l'objet de l'adoption de deux lois : la loi du 5 août 2003 (M.B. 7 août 2003), contenant des dispositions dites de « droit matériel » et la loi du 29 mars 2004 (M.B. 1er avril 2004) concernant la coopération.

2) Rôle complémentaire de la Cour pénale internationale par rapport aux juridictions nationales

L'objectif du Statut de Rome est d'instituer une Cour permanente chargée de la répression des violations les plus graves du droit international humanitaire commises par des personnes physiques. L'article 1er du Statut précise que le rôle de la Cour pénale internationale est complémentaire par rapport aux juridictions nationales. Il découle du caractère subsidiaire de la Cour que le Statut invite indirectement les Etats parties à modifier leur droit interne afin de rendre leurs juridictions pénales compétentes pour connaître des faits relevant de la compétence de la Cour elle-même. Il s'agit là d'une conséquence logique de la règle de complémentarité.

La loi du 5 août 2003, relative aux violations graves du droit international humanitaire, contient les incriminations des crimes relevant de la compétence de la Cour et instaure un mécanisme d'information de la Cour pénale internationale lorsque les juridictions belges ne poursuivent pas l'auteur d'un crime. Plus précisément, en cas d'application du principe de compétence personnelle passive visé au point 1° bis du nouvel article 10 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, lorsqu'une affaire est classée sans suite en raison du fait qu'il ressort des circonstances concrètes de l'affaire qu'elle devrait être portée devant une juridiction internationale ou devant la juridiction du lieu où les faits ont été commis, le Ministre de la Justice informe la Cour pénale internationale de ces faits.

3) Rôle particulier du Service public fédéral

A l'instar de la solution existante en matière de coopération entre la Belgique et les tribunaux pénaux internationaux pour le Rwanda et l'ex-Yougoslavie, l'article 5 de la loi prévoit que le Ministre de la Justice est l'autorité centrale compétente pour recevoir les demandes émanant de la Cour et les transmettre aux autorités judiciaires belges. Il doit également assurer le suivi de ces demandes. A cet égard, les demandes sont envoyées à l'Autorité centrale d'entraide pénale (Service public

FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE

[C - 2005/09481]

**3 JUNI 2005. — Omzendbrief betreffende de samenwerking
met het Internationaal Strafgerechtshof
en de Internationale straftribunalen**

De wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de Internationale Straftribunalen (hierna «de wet» genoemd) heeft tot doel de handelingen inzake samenwerking en bijstand te organiseren tussen België en enerzijds het Internationaal Strafgerechtshof (hierna «het Hof» of het I.S.H. genoemd) en anderzijds tussen België en de Internationale Straftribunalen voor Rwanda en voormalig Joegoslavië. In Titel I van de wet worden de bepalingen van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof met betrekking tot de samenwerking tussen het Hof en de Staten die partij zijn in het nationaal recht opgenomen. Het eerste deel van de wet bestaat in de tenuitvoerlegging van de verplichtingen die de bekrachtiging van het Statuut op 28 juni 2000 voor België heeft teweeggebracht. Teneinde alle bepalingen betreffende de samenwerking tussen België en de internationale gerechten te bundelen, wordt de inhoud van de wet van 22 maart 1996 betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda door middel van Titel II en met bepaalde aanpassingen opgenomen in de wet.

De nieuwe bepalingen van de wet van 29 maart 2004 zijn in werking getreden de dag van de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*, i.e. op 1 april 2004. Op dezelfde datum werd de wet van 22 maart 1996 tot regeling van de samenwerking met de internationale straftribunalen opgeheven. In artikel 57 van de wet is bepaald dat deze opheffing evenwel geen afbreuk doet aan de lopende samenwerkingshandelingen. Aangezien de wet een procedurewet is, is ze van rechtstreekse toepassing. Ze regelt dus alle aangevatte proceshandelingen die bij de inwerkingtreding ervan nog niet afgerond zijn, zonder afbreuk te doen aan de handelingen die reeds werden verricht onder de gelding van de wet van 22 maart 1996 betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda(1).

A) Samenwerking met het Internationaal strafgerechtshof

I) Inleiding

1) Nationale wetgeving

De tenuitvoerlegging van het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof heeft geleid tot de aanneming van twee wetten : de wet van 5 augustus 2003 houdende bepalingen over het zogenaamde «zakelijk recht» (B.S. van 7 augustus 2003) en de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen (B.S. van 1 april 2004).

2) Aanvullende rol van het Internationaal Strafgerechtshof met betrekking tot de nationale gerechten

Het Statuut van Rome beoogt het instellen van een permanent Hof belast met de bestraffing van de meest ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht bevat de strafbaarstellingen van personen. Artikel 1 van het Statuut verduidelijkt dat het Internationaal Strafgerechtshof complementair is met betrekking tot de nationale gerechten. Uit het subsidiaire karakter van het Hof volgt dat het Statuut de Staten die partij zijn onrechtstreeks verzoekt hun nationaal recht aan te passen opdat hun strafgerechten bevoegd zouden zijn om kennis te nemen van de feiten die onder de bevoegdheid van het Hof zelf vallen. Het gaat om het logische gevolg van de complementariteitsregel.

De wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht bevat de strafbaarstellingen van misdaden die onder de bevoegdheid van het Hof vallen en voorziet in de informatie van het Internationaal Strafgerechtshof ingeval de Belgische gerechten de dader van een misdaad niet vervolgen. Ingeval het passieve personaliteitsbeginsel zoals bedoeld in punt 1° bis van het nieuwe artikel 10 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering wordt toegepast, zal de minister van Justitie, wanneer een zaak wordt geseponneerd omdat uit de concrete omstandigheden van de zaak blijkt dat zij voor een internationaal gerecht moet worden gebracht of voor het gerecht van de plaats waar de feiten werden gepleegd, het Internationaal Strafgerechtshof hiervan op de hoogte stellen.

3) Bijzondere rol van de Federale Overheidsdienst

Naar analogie met de bestaande oplossing inzake samenwerking tussen België en de Internationale Straftribunalen voor Rwanda en voormalig Joegoslavië, voorziet artikel 5 van de wet erin dat de minister van Justitie de bevoegde centrale autoriteit is om de verzoeken van het Hof in ontvangst te nemen en over te zenden aan de Belgische gerechtelijke autoriteiten. Hij verzekert tevens de follow-up ervan. In dit opzicht, worden de verzoeken verzonden naar de Centrale autoriteit

fédéral Justice/Direction générale Législation, Droits fondamentaux et Libertés). Ce rôle d'intermédiaire qui centralise les échanges entre la Cour et les autorités belges est la transposition de la déclaration belge faite en application de l'article 87, § 1er du Statut de Rome lors de sa ratification

4) Définition utilisée par la loi

La remise d'une personne par la Belgique à la Cour pénale internationale consiste en l'exécution d'obligations internationales contenues dans le Statut de Rome instaurant la Cour pénale internationale.

La remise est un terme général visant l'ensemble de la procédure d'arrestation (ou d'arrestation provisoire et de remise le transfèrement vise l'acte concret de remise de la personne.

5) droit applicable

Le droit applicable à la coopération entre la Belgique et la Cour pénale est, par ordre hiérarchique, les dispositions du Statut de Rome, du Règlement de procédure et de preuve de la Cour pénale ainsi que les dispositions de la loi du 29 mars 2004. En cas de conflit entre le Statut et le droit interne, le Statut prévaut. Pour rappel, le Statut a fait l'objet d'une publication au *Moniteur belge* du 1er décembre 2000 (loi du 25 mai 2000 portant assentiment au Statut de la Cour pénale internationale, publiée au M.B. le 1er décembre 2000). Le Règlement de procédure et de preuve a fait l'objet d'une publication au *Moniteur belge* le 11 mai 2004.

6) Demandes de coopération émanant de la Cour pénale internationale

L'article 7 de la loi prévoit que les autorités judiciaires belges peuvent, par l'intermédiaire de l'autorité centrale, solliciter la coopération de la Cour. Cette disposition transpose l'article 93, § 10 du Statut. Les demandes (ainsi que toutes les pièces justificatives) de coopération doivent être adressées à la Cour dans une de ses langues de travail (français ou anglais). Il faut toutefois préciser que la Cour n'est pas tenue de répondre à une demande de coopération et, si cette demande est acceptée, elle peut être assortie de conditions.

7) Autres dispositions

L'article 41 de la loi incrimine également différentes atteintes à l'administration de la justice rendue par la Cour pénale internationale (faux témoignage, subornation de témoins, production de documents falsifiés, corruption de magistrats etc).

L'article 42 organise de plus en droit interne la procédure de présentation des candidats pour la fonction de juge auprès de la Cour pénale internationale.

II) Le transfert de procédures

La loi nouvelle régit en son article 8 deux hypothèses dans lesquelles le Ministre de la Justice peut d'initiative provoquer la saisine de la C.P.I.

Dans un premier cas, ce Ministre provoquera cette saisine par dénonciation d'office de faits entrant dans la compétence de la C.P.I., alors même que ces faits n'ont pas donné lieu à une instruction judiciaire en Belgique.

Dans une autre hypothèse, les faits font l'objet d'une instruction nationale et sont notifiés au procureur de la C.P.I. Moyennant décision de ce Procureur d'évoquer la procédure, la procédure est transférée à la Cour pénale internationale, après dessaisissement de la juridiction belge par la Cour de Cassation.

Dans les deux cas, la décision de renvoi à la C.P.I. par le Ministre de la Justice doit enfin être précédée d'une délibération en Conseil des Ministres, soit sous la forme d'une notification de ce Conseil sans, toutefois, publication d'un arrêté royal. Il a ici été estimé que la saisine de la Cour est un acte politique de la plus haute importance, engageant la Belgique sur le plan international (2).

III) Le transfert d'informations

L'article 10 de la loi permet enfin au Ministre de la Justice de transmettre à la C.P.I. toutes informations utiles à l'accomplissement de ses missions.

La loi confie en fait ici à l'autorité centrale la mission de sélectionner les informations et éléments éventuels de preuve qui lui parviennent pour ne transmettre – selon les termes de la loi – que ceux susceptibles d'intéresser la Cour.

wederzijdse rechtshulp in strafzaken (Federale Overheidsdienst Justitie, Directoraat-generaal Wetgeving, Fundamentele Rechten en Vrijheden). Deze rol van tussenpersoon die de uitwisseling van briefwisseling tussen het Hof en de Belgische autoriteiten centraliseert, is de omzetting van de verklaring die België heeft afgelegd op grond van artikel 87, § 1, van het Statuut van Rome bij de bekrachtiging ervan.

4) Definitie aangewend in de wet

De overdracht van een persoon door België aan het Internationaal Strafgerechtshof is de tenuitvoerlegging van de internationale verplichtingen bedoeld in het Statuut van Rome dat het Internationaal Strafgerechtshof in het leven roept.

De overdracht is een algemene term die de volledige aanhoudingsprocedure beoogt (de voorlopige aanhouding en overdracht), overbrenging behelst de concrete handeling van de overdracht van de persoon.

5) Toepasselijk recht

Het recht dat van toepassing is op de samenwerking tussen België en het Strafgerechtshof wordt gevormd, in hiërarchische volgorde, door de bepalingen van het Statuut van Rome, de bepalingen van het Reglement voor de proces- en de bewijsvoering van het Strafgerechtshof en de bepalingen van de wet van 29 maart 2004. In geval van een conflict tussen het Statuut en het nationaal recht, heeft het Statuut de bovenhand. Ter herinnering, het Statuut is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 1 december 2000 (wet van 25 mei 2000 houdende instemming met het Statuut van Rome van het Internationaal Strafgerechtshof, bekendgemaakt in het B.S. van 1 december 2000). Het Reglement voor de proces- en bewijsvoering is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 mei 2004.

6) Verzoeken om medewerking van het Internationaal Strafgerechtshof

Artikel 7 van de wet voorziet erin dat de Belgische gerechtelijke autoriteiten, door toedoen van de centrale autoriteit, om de medewerking van het Hof kunnen verzoeken. Deze bepaling vormt de omzetting van artikel 93, § 10, van het Statuut. De verzoeken om medewerking (en de stukken tot staving) moeten aan het Hof worden bezorgd in een van de werktalen ervan (Frans of Engels). Er moet echter worden onderstreept dat het Hof niet moet antwoorden op een verzoek om medewerking en dat, ingeval het verzoek werd aanvaard, voorwaarden kunnen worden opgelegd.

7) Andere bepalingen

Artikel 41 van de wet straft tevens verschillende misdrijven tegen de rechtsbedeling van het Internationaal Strafgerechtshof (valse getuigenis, verleiden van getuigen, aanmaken van vervalste documenten, omkoping van magistraten, etc....)

Artikel 42 organiseert bovendien in het nationaal recht de voordracht van kandidaten voor het ambt van rechter bij het Internationaal Strafgerechtshof.

II) Overdracht van procedure

Artikel 8 van de nieuwe wet regelt twee gevallen waarin de minister van Justitie een zaak uit eigen beweging kan verwijzen naar het I.S.H.

In een eerste geval zal de minister de zaak verwijzen door ambtshalve aangifte te doen van feiten die onder de bevoegdheid van het I.S.H. vallen, zelfs wanneer deze feiten in België geen aanleiding hebben gegeven tot een gerechtelijk onderzoek.

In het andere geval hebben de feiten wel aanleiding gegeven tot een gerechtelijk onderzoek op nationaal niveau en werd de aanklager van het I.S.H. ervan in kennis gesteld. Zodra de aanklager kennis heeft gegeven van de beslissing de zaak aanhangig te maken, wordt de procedure overgedragen aan het Internationaal Strafgerechtshof, nadat het Hof van Cassatie de onttrekking van de zaak aan het Belgisch gerecht heeft uitgesproken.

In beide gevallen moet de beslissing van de minister van Justitie om de zaak naar het I.S.H. te verwijzen worden voorafgegaan door overleg in de Ministerraad, met andere woorden in de vorm van een kennisgeving van deze Raad zonder dat evenwel een koninklijk besluit moet worden bekendgemaakt. Hier werd geacht dat het aanhangigmaken van de zaak bij dit Hof een zeer belangrijke politieke daad is, die België op internationaal vlak verbindt(2).

III) Overzending van gegevens

Krachtens artikel 10 van de wet kan de minister van Justitie aan het I.S.H. alle gegevens verzenden die dienstig zijn voor de uitvoering van zijn taken.

Naar luid van de wet kan de centrale autoriteit het bewijsmateriaal en de gegevens waarover zij beschikt selecteren en enkel het bewijsmateriaal of deze gegevens verzenden die voor het Hof van belang kunnen zijn.

Provenant de sources non judiciaires (personnel diplomatique services de renseignement, autorités militaires en fonction à l'étranger, etc), les informations en cause devront être communiquées au ministère public avant leur envoi par le Ministre de la Justice à la C.P.I.

Cette disposition permettra éventuellement au ministère public d'agir avant que ces éléments ne soient divulgués à la Cour pénale internationale (3).

Si elles sont recueillies par voie judiciaire, les informations seront communiquées, par l'intermédiaire de l'autorité centrale, à la C.P.I., étant entendu, qu'en application du droit commun, cette communication reste conditionnée par l'autorisation du Procureur-général compétent ou du Procureur fédéral.

IV) Le transfert de personnes

1) Conditions

Les demandes d'arrestation et de remise de personnes de la Cour doivent concerner des crimes relevant de la compétence de la Cour commis, après le 1er juillet 2002, par des personnes physiques de plus de 18 ans. Les crimes relevant de la compétence de la Cour sont : le crime de génocide, les crimes contre l'humanité et les crimes de guerre, tels que définis, respectivement, par les articles 6, 7 et 8 du Statut de Rome.

A moins d'opposer à la Cour un motif de refus décrit ci-dessous, la Belgique est tenue d'exécuter cette requête sans pouvoir s'y opposer au nom des principes habituellement applicables entre Etats en matière d'extradition passive (nationalité, nature politique du crime, seuil des pénalités applicables).

Il est à remarquer que la prescription de l'action publique ne pourra davantage pas être invoquée, tant le Statut de Rome que la loi du 5 août 2003 précitée consacrent l'imprescriptibilité de l'action publique pour les crimes considérés.

2) Motif de refus

Le Statut de la C.P.I. consacre, en ses articles 20 et 89, l'application du principe général de droit *non bis in idem* dans ses règles de procédure.

Ce principe exclut en particulier que puisse être jugé par la C.P.I. une personne qui aurait déjà été condamnée ou acquittée pour les mêmes faits par une juridiction nationale.

Eu égard à ce motif d'irrecevabilité des poursuites, une personne détenue en Belgique en vue de remise à la C.P.I. sera valablement habilitée à s'y opposer en invoquant un jugement qui l'aurait précédemment frappé pour les faits visés dans la requête en transfert.

Il convient toutefois de relever que cette allégation n'empêchera pas la première exécution de l'arrestation de la personne sur le territoire belge.

C'est en effet uniquement dans le cadre de la procédure ultérieure devant les juridictions d'instruction nationales – en l'occurrence, la chambre du conseil et/ou la chambre des mises en accusation que cette circonstance pourra être alléguée par le prévenu.

Dès ce moment, il appartiendra au Ministre de la Justice de saisir la C.P.I. par voie de question préjudicielle afin que cette dernière vérifie la réalité de l'allégation. Cette vérification n'incombe donc aucunement au Ministre de la Justice, dans la mesure, notamment, où la précédente condamnation invoquée peut parfaitement avoir été prononcée par une juridiction étrangère.

Durant la période de vérification par la C.P.I. de la cause d'irrecevabilité ainsi soulevée, la procédure est suspendue. Cette suspension prend cours le jour du recours introduit devant la Chambre des mises en accusation sur base de la violation du principe *non bis in idem*. La procédure ne reprend qu'à la date de réception par l'autorité centrale de la réponse de la C.P.I. sur le point contesté. La détention en vue de transfert reste dans l'intervalle maintenue.

Conformément 89, § 2, du Statut de Rome, la décision communiquée au Ministre de la Justice par la C.P.I. quant à cette question préjudicielle lie les autorités nationales.

Si la C.P.I. fait savoir qu'elle a décidé que l'affaire concernée était recevable à son niveau, les juridictions d'instruction nationales sont tenues de donner suite à la demande de remise.

Si, par contre, la C.P.I. notifie que sa propre décision sur la recevabilité est toujours pendante, les juridictions d'instruction belges pourront différer l'exécution de la demande jusqu'à décision définitive de la C.P.I. sur ce point. Cette dernière situation emportera normalement la remise en liberté provisoire de la personne alors détenue en vue de transfert.

De betroffen gegevens die voortkomen uit niet-gerechtelijke bronnen (diplomatiek personeel, inlichtingendiensten, militaire autoriteiten met opdracht in het buitenland, etc.) moeten aan het openbaar ministerie worden bezorgd voor de minister van Justitie de gegevens overzendt aan het I.S.H.

Deze bepaling biedt het openbaar ministerie in voorkomend geval de mogelijkheid op te treden voor het bewijsmateriaal aan het Internationaal Strafgerechtshof wordt bezorgd (3).

Ingeval de gegevens via gerechtelijke weg werden verkregen, worden zij aan het I.S.H. bezorgd door de centrale autoriteit, met dien verstande dat zulks, met toepassing van het gemeen recht, onderworpen blijft aan de instemming van de bevoegde procureur-generaal of van de federale procureur.

IV) Overbrenging van personen

1) Voorwaarden

De verzoeken om aanhouding en overdracht van personen uitgaande van het Hof moeten betrekking hebben op misdaden die ressorteren onder de bevoegdheid van het Hof en na 1 juli 2002 zijn gepleegd door natuurlijke personen die de volle leeftijd van 18 jaar hebben bereikt. De misdaden die ressorteren onder de bevoegdheid van het Hof zijn : genocide, misdaden tegen de mensheid en oorlogsmisdaden, zoals gedefinieerd in de artikelen 6, 7 en 8 van het Statuut van Rome.

Tenzij België aan het Hof een infra omschreven weigeringsgrond voorlegt, wordt ons land geacht dit verzoekschrift ten uitvoer te leggen zonder verzet ertegen te kunnen aantekenen op grond van de beginselen die traditioneel van toepassing zijn tussen Staten met betrekking tot de passieve uitlevering (nationaliteit, politiek delict, toepasselijke strafdrempels,...).

Er moet worden onderstreept dat de verjaring van de strafvordering niet langer kan worden aangevoerd, aangezien het Statuut van Rome en de voornoemde wet van 5 augustus 2003 de verjaring van de strafvordering voor bedoelde misdaden onmogelijk maken.

2) Weigeringsgrond

In de artikelen 20 en 89 van het Statuut van het I.S.H. wordt de toepassing van het algemene beginsel *non bis in idem* in het kader van de procedureregels gewaarborgd.

Dit beginsel sluit in het bijzonder uit dat een persoon die voor dezelfde feiten reeds veroordeeld of vrijgesproken werd voor een nationaal gerecht door het I.S.H. zou kunnen worden berecht.

Gelet op deze grond van onontvankelijkheid van de vervolging is een persoon die in België is aangehouden met het oog op zijn overdracht aan het I.S.H. op behoorlijke wijze gemachtigd zich hiertegen te verzetten door het aanvoeren van een vonnis dat voordien tegen hem is gewezen wegens de feiten bedoeld in het verzoekschrift om overbrenging.

Er moet evenwel worden onderstreept dat deze feitelijke toestand de eerste tenuitvoerlegging van de aanhouding van de persoon op het Belgisch grondgebied niet in de weg staat.

Het is immers slechts in het kader van de latere procedure voor de nationale onderzoeksgerechten – in casu de raadkamer en/of de kamer van inbeschuldigingstelling – dat de verdachte zulks kan aanvoeren.

Vanaf dat tijdstip is het aan de minister van Justitie om de zaak door middel van een prejudiciële vraag aanhangig te maken bij het I.S.H., opdat het Hof het daadwerkelijke bestaan van de feitelijke toestand kan controleren. Dat toezicht berust bijgevolg niet bij de minister, aangezien het inzonderheid mogelijk is dat de vorige veroordeling die wordt aangevoerd inderdaad door een buitenlands gerecht kan zijn geweest.

Gedurende de periode tijdens welke het I.S.H. de aldus aangevoerde grond van onontvankelijkheid controleert, wordt de procedure geschorst. Deze schorsing gaat in op de dag waarop het beroep werd ingesteld voor de kamer van inbeschuldigingstelling op grond van de schending van het beginsel *non bis in idem*. De procedure wordt pas hervat op de dag waarop de centrale autoriteit het antwoord van het I.S.H. over de betwiste aangelegenheid ontvangt. Ondertussen blijft de persoon aangehouden met het oog op overbrenging.

Overeenkomstig artikel 89, § 2, van het Statuut van Rome zijn de nationale autoriteiten gebonden door de beslissing die het I.S.H. inzake deze prejudiciële vraag aan de minister van Justitie meedeelt.

Ingeval het I.S.H. heeft beslist dat de betrokken zaak volgens hem onontvankelijk is, moeten de nationale onderzoeksgerechten gevolg te geven aan het verzoek om overdracht.

Ingeval het I.S.H. daarentegen te kennen geeft dat zijn beslissing over de onontvankelijkheid nog hangende is, kunnen de Belgische onderzoeksgerechten de tenuitvoerlegging van het verzoek uitstellen tot het I.S.H. terzake een definitieve beslissing heeft genomen. Normaliter leidt laatstgenoemde situatie tot de invrijheidstelling van de persoon die is aangehouden met het oog op overbrenging.

Il n'en demeure pas moins que la mise en œuvre de ce principe *non bis in idem* est susceptible d'être contrarié par une dispositions du Statut de la C.P.I.

L'article 20 de ce Statut habilite en effet la C.P.I. à refuser l'autorité de la chose jugée aux condamnations nationales lorsque ces procédures nationales avaient pour but de soustraire la personne concernée à sa responsabilité pénale ou n'avaient pas été menées de manière indépendante ou impartiale, dans le respect des garanties prévues par le droit international mais d'une manière qui, dans les circonstances, démentait l'intention de traduire l'intéressé en justice.

A l'inverse, la même disposition exclut formellement des poursuites pénales nationales après qu'un jugement ait été rendu par la C.P.I.

3) le cas particulier de demandes concurrentes

Cette hypothèse de demandes concurrentes est également de nature à contrarier l'exécution d'une requête en transfert émanant de la C.P.I.

Elle implique que la Belgique soit, dans le même temps, saisie d'une telle requête et d'une autre demande d'extradition émanant d'un Etat étranger. Cette hypothèse couvre également le cas de concurrence avec un mandat d'arrêt européen (4). Il est à noter que l'art 16, § 4, du mandat d'arrêt européen précise que l'exécution de ce mandat est sans préjudice des obligations découlant du Statut de Rome pour les Etats parties à ce Statut.

En pareil cas, la loi nouvelle renvoie intégralement aux mécanismes mis en place par le Statut de la C.P.I., tout en précisant que la décision en la matière incombe au seul Ministre de la Justice (5)

Plus précisément, cette priorité sera établie comme suit, dans l'ordre des critères applicables :

A l'égard d'Etats Parties au Statut de la C.P.I. : prééminence de la requête de la C.P.I. dès que cette Cour a déclaré l'affaire concernée recevable devant elle (et obligation de suspendre tout transfert aussi longtemps que la Cour examine cette recevabilité);

A l'égard d'Etats non Parties au Statut de la C.P.I.,

si la Belgique n'est pas liée par une obligation conventionnelle d'extradition avec ces Etats, priorité de la requête de la C.P.I. dès que celle-ci a déclaré l'affaire recevable;

si la Belgique est liée par une obligation conventionnelle d'extradition avec ces Etats, décision du Ministre belge de la Justice en fonction de trois critères :

- l'ordre chronologique des demandes;
- le lien de l'affaire concernée avec l'Etat requérant (lieu des faits, nationalité de l'auteur et des victimes);
- la possibilité pour cet Etat de remettre ultérieurement la personne à la C.P.I.

4) Procédure

En vertu d'une déclaration effectuée par la Belgique lors de la ratification du Statut de la C.P.I., la demande de la Cour doit être adressée à l'autorité centrale, soit le Ministre de la Justice, à l'exclusion des autres autorités prévues par ce Statut (voie diplomatique, organisations - internationale ou régionales - de police criminelle). Sauf l'hypothèse de contestation *ab initio* de la compétence de la C.P.I., l'exécution de cette demande est ensuite confiée par le Ministre de la Justice au ministère public.

a. L'arrestation

Forme :

La demande d'arrestation doit être faite par écrit et comporter différentes pièces justificatives, selon que la demande concerne une personne déjà reconnue coupable ou non.

Dans ce dernier cas, si la personne n'a pas encore été reconnue coupable, les pièces suivantes doivent être annexées à la demande :

Le signalement de la personne recherchée, suffisant pour l'identifier, et des renseignements sur le lieu où elle se trouve probablement;

Une copie du mandat d'arrêt;

Les documents, déclarations et renseignements qui peuvent éventuellement être exigés par la législation belge pour remettre la personne. Toutefois, ces exigences ne doivent pas être plus lourdes dans ce cas que dans celui des demandes d'extradition.

Het is evenwel niet uitgesloten dat de tenuitvoerlegging van het *non bis in idem*-beginsel kan worden verstoord door een bepaling van het Statuut van het I.S.H.

Krachtens artikel 20 van dit Statuut kan het I.S.H. namelijk de kracht van rechterlijk gewijsde van nationale veroordelingen weigeren ingeval deze nationale procedures tot doel hadden de betrokken persoon aan zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid te onttrekken of wanneer zij niet op onafhankelijke of onpartijdige wijze verliepen overeenkomstig de in het internationale recht erkende waarborgen en plaatsvond op een wijze die, onder de omstandigheden, niet verenigbaar was met het voornemen om de betrokkene terecht te doen staan.

Omgekeerd volgt uit dezelfde bepaling dat strafrechtelijke vervolging op nationaal vlak formeel uitgesloten is nadat het I.S.H. een vonnis heeft gewezen.

3) Bijzondere geval van samenlopende verzoeken

Het geval van de samenlopende verzoeken kan de tenuitvoerlegging van een verzoek om overbrenging uitgaande van het I.S.H. hinderen.

Zulks onderstelt dat een dergelijk verzoek alsmede een verzoek om uitlevering van een vreemde Staat tegelijkertijd bij België aanhangig worden gemaakt. Zulks geldt eveneens voor het geval van samenloop met een Europees bevel tot aanhouding (4). In artikel 16, § 4, van de wet inzake het Europees bevel tot aanhouding is nader bepaald dat de tenuitvoerlegging van dat bevel geschiedt onverminderd de verplichtingen die uit het Statuut van Rome volgen voor de Staten die partij erbij zijn.

In casu verwijst de nieuwe wet volledig naar de mechanismen ingesteld krachtens het Statuut van het I.S.H., met de vermelding dat de beslissing enkel bij de minister van Justitie berust (5)

Deze prioriteit wordt in de volgorde van de toepasselijke criteria als volgt bepaald :

Ten aanzien van de Staten die partij zijn bij het Statuut van het I.S.H. : voorrang aan het verzoek van het I.S.H. zodra dit Hof de betrokken zaak voor zichzelf ontvankelijk heeft verklaard (en verplichting enige overbrenging op te schorten zolang het Hof deze ontvankelijkheid onderzoekt).

Ten aanzien van de Staten die geen partij zijn bij het Statuut van het I.S.H. :

ingeval België ten opzichte van deze Staten niet gebonden is door een verdragsrechtelijke verplichting inzake uitlevering, wordt voorrang verleend aan het verzoek van het I.S.H. zodra het de zaak ontvankelijk heeft verklaard;

ingeval België ten opzichte van deze Staten gebonden is door een verdragsrechtelijke verplichting inzake uitlevering beslist de Belgische minister van Justitie op grond van drie criteria :

- de chronologische volgorde van de verzoeken;
- de band van de betrokken zaak met de verzoekende Staat (plaats van de feiten, nationaliteit van de dader en van de slachtoffers);
- de mogelijkheid voor deze Staat de persoon later over te dragen aan het I.S.H.

4) Procedure

Krachtens een verklaring van België op het tijdstip van de bekrachtiging van het Statuut van het I.S.H. moet het verzoek van het Hof gericht worden tot de centrale autoriteit, met andere woorden tot de minister van Justitie, met uitzondering van de andere autoriteiten bedoeld in dit Statuut (diplomatieke weg, internationale of regionale organisaties van criminele politie). Met uitzondering van het geval waarin de bevoegdheid van het I.S.H. *ab initio* wordt betwist, vertrouwt de minister van Justitie de tenuitvoerlegging van dit verzoek toe aan het openbaar ministerie.

a. Aanhouding

Vorm :

Het verzoek om aanhouding moet schriftelijk geschieden en verschillende stukken tot staving bevatten naargelang het verzoek betrekking heeft op een persoon die reeds schuldig werd bevonden of niet.

In het laatste geval, wanneer de persoon nog niet schuldig werd bevonden, moeten de volgende stukken bij het verzoek worden gevoegd :

Het signalement van de gezochte persoon, toereikend voor zijn identificatie, en gegevens omtrent de plaats waar die persoon zich vermoedelijk bevindt;

Een kopie van het bevel tot aanhouding;

De noodzakelijke stukken, verklaringen of gegevens die krachtens de Belgische wetgeving kunnen worden geëist om over te gaan tot de overdracht. Deze vereisten mogen in dit geval evenwel niet zwaarder zijn dan in geval van verzoeken om uitlevering.

Si la demande concerne l'arrestation d'une personne qui a déjà été reconnue coupable, elle contient les pièces suivantes :

une copie de tout mandat d'arrêt visant cette personne;

une copie du jugement;

des renseignements attestant que la personne recherchée est bien celle visée par le jugement et;

si la personne recherchée a été condamnée à une peine, une copie de la condamnation, avec, dans le cas d'une peine d'emprisonnement, indication du temps déjà accompli et du temps restant à accomplir.

La demande et ses annexes doivent être rédigées dans une des langues nationales de la Belgique ou, à défaut, être accompagnées d'une traduction certifiée conforme dans une de ces langues.

Autorité compétente :

A la différence de la demande d'arrestation provisoire (cf. ci-après), la demande émanant de la Cour dans le cas d'une arrestation ne doit pas être exécutée sur la base d'un mandat d'arrêt délivré par un juge d'instruction belge. Elle constitue, moyennant exequatur, un titre suffisant pour provoquer l'arrestation de la personne concernée.

Cet exequatur est confié à la chambre du conseil du lieu de résidence de la personne visée ou de l'endroit où elle a été trouvée.

L'objet de cette procédure d'exequatur est purement formel, la chambre du conseil n'est habilitée à vérifier que l'identité de la personne arrêtée et l'existence des pièces justificatives requises de la C.P.I..

Ce contrôle ne pourrait par contre pas être étendu à un examen de la compétence de la C.P.I. au regard des infractions alléguées, ainsi qu'il en était sous l'empire de la législation de 1996 relative aux tribunaux ad hoc pour l'ex-Yougoslavie et le Rwanda.

La comparution en chambre du conseil de la personne concernée n'est, à ce stade, pas requise et l'ordonnance ici rendue n'est en conséquence pas susceptible d'opposition. Cette circonstance explique également que le ministère public, unique partie en la cause à ce stade, soit seul habilité à interjeter appel - dans les 24 heures - de cette ordonnance dans l'hypothèse où la chambre du conseil refuse son exequatur.

Un tel recours n'est par contre pas ouvert au ministère public lorsque l'exequatur est accordé.

En effet, la chambre du conseil se prononce sur réquisition du parquet. Le contrôle de certains motifs (respect du principe *non bis in idem* par exemple) qui pourraient être invoqués par le ministère public à l'encontre d'une ordonnance rendant exécutoire une demande d'arrestation de la Cour (C.P.I.) doit être antérieur au prononcé de cette ordonnance (6).

Saisie d'un recours du ministère public, la chambre en accusation sera tenue de statuer dans les huit jours, toujours en la présence du seul ministère public. L'arrêt ici rendu sera immédiatement exécutoire.

Dès clôture de cette procédure d'exequatur, les autorités nationales sont tenues de faire arrêter la personne dont il s'agit pour qu'elle soit déférée sans délai à l'autorité judiciaire compétente de l'Etat de détention (7).

Cette arrestation effectuée, l'ordonnance (ou l'arrêt) d'exequatur et les pièces transmises par la C.P.I. doivent être signifiées à l'inculpé dans les 24 heures de cette arrestation.

Le point de départ de ce délai de 24 heures doit être compris comme le début de la privation de liberté opérée dans le cadre de la procédure extraditionnelle, quand bien même l'inculpé serait à ce moment détenu pour autre cause (8).

Un nouveau délai de 24 heures à compter de cette signification est consenti à l'intéressé pour introduire un recours devant la chambre des mises en accusation, par déclaration au greffe de la cour d'appel ou déclaration au directeur de la prison.

Saisie de ce recours, la chambre des mises en accusations dispose de quatre jours pour organiser un débat contradictoire (ministère public, inculpé et conseil) et de huit jours pour rendre son arrêt immédiatement exécutoire. Le contrôle ici effectué sera, en degré d'appel, de même objet que celui attribué à la chambre du conseil, sans qu'il puisse emporter une mise en cause du titre de détention délivré par la C.P.I.

In geval van een verzoek om aanhouding van een persoon die reeds schuldig werd bevonden, moeten de volgende stukken bij het verzoek worden gevoegd :

een kopie van elk bevel tot aanhouding met betrekking tot deze persoon;

een kopie van het vonnis;

gegevens waaruit blijkt dat de gezochte persoon wel degelijk die is op wie het vonnis betrekking heeft; en

indien de gezochte persoon veroordeeld is tot een straf, een kopie van de veroordeling en, in geval van een gevangenisstraf, vermelding van de reeds ondergane duur van de straf en van die welke nog moet worden ondergaan.

Het verzoek en de bijlagen erbij moeten in een van de officiële talen van België worden gesteld, of bij gebreke hiervan, vergezeld gaan van een eensluidend verklaarde vertaling in een van deze talen.

Bevoegde autoriteit :

In tegenstelling tot het verzoek om voorlopige aanhouding (cf. infra), moet het verzoek dat uitgaat van het Hof in geval van een aanhouding niet ten uitvoer worden gelegd op grond van een bevel tot aanhouding uitgevaardigd door een Belgische onderzoeksrechter. Het is, met uitvoerbaarverklaring, toereikend voor de aanhouding van de betrokken persoon.

Deze uitvoerbaarverklaring ressorteert onder de bevoegdheid van de raadkamer van de verblijfplaats van de betrokken persoon of van de plaats waar deze wordt aangetroffen.

Deze procedure van uitvoerbaarverklaring is louter formeel, want de raadkamer is enkel gemachtigd om de identiteit van de aangehouden persoon en het bestaan te controleren van de stukken tot staving vereist door het I.S.H.

Dat toezicht zou daarentegen niet kunnen worden uitgebreid tot een onderzoek naar de bevoegdheid van het I.S.H. met betrekking tot de aangevoerde misdrijven, zoals gold onder de gelding van de wet van 1996 betreffende de ad hoc-tribunalen voor voormalig Joegoslavië en voor Rwanda.

De verschijning van de betrokken persoon voor de raadkamer is in dit stadium niet vereist en tegen de in casu gewezen beschikking is bijgevolg geen beroep mogelijk. Deze toestand verklaart eveneens dat enkel het openbaar ministerie, de enige partij in het geding in dit stadium, hoger beroep kan instellen - binnen 24 uur - tegen deze beschikking ingeval de raadkamer de uitvoerbaarverklaring geweigerd heeft.

Het openbaar ministerie kan een dergelijk beroep evenwel niet instellen als de uitvoerbaarverklaring werd toegestaan.

De raadkamer spreekt zich immers uit op vordering van het parket. Het toezicht op bepaalde redenen (bijvoorbeeld de inachtneming van het *non bis in idem*-beginsel) die door het openbaar ministerie zouden kunnen worden aangevoerd ten aanzien van een beschikking waarbij een verzoek tot aanhouding van het Hof (I.S.H.) uitvoerbaar wordt verklaard, moet plaatsvinden voor de uitspraak van deze beschikking (6).

De kamer van inbeschuldigingstelling waarbij het openbaar ministerie beroep heeft ingesteld, wordt geacht uitspraak te doen binnen acht dagen, altijd in aanwezigheid van enkel het openbaar ministerie. Het in casu gewezen arrest is onmiddellijk uitvoerbaar.

Zodra de procedure van uitvoerbaarverklaring voltooid is, worden de nationale autoriteiten geacht de betrokken persoon te laten aanhouden zodat terstond voor de bevoegde gerechtelijke autoriteit in de Staat van detentie wordt gebracht (7).

Zodra deze aanhouding is geschied, moeten de beschikking (of het arrest) van uitvoerbaarverklaring en de stukken die door het I.S.H. werden overgezonden aan de verdachte worden betekend binnen 24 uur na zijn aanhouding.

De termijn van vierentwintig uur begint derhalve te lopen vanaf het tijdstip van de vrijheidsbeneming op grond van deze oorzaak, te weten het verzoek om aanhouding van het Hof, zelfs indien de persoon reeds van zijn vrijheid was beroofd wegens een andere oorzaak (8).

De betrokkene beschikt over een nieuwe termijn van vierentwintig uur, te rekenen van de betekening, om beroep in te stellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling door middel van een verklaring bij de griffie van het hof van beroep of een verklaring bij de gevangenisdirecteur.

De kamer van inbeschuldigingstelling waarbij dit beroep werd ingesteld beschikt over een termijn van vier dagen om een contradictoir debat te organiseren (openbaar ministerie, verdachte en raadsman) en van acht dagen om een arrest te wijzen dat onmiddellijk uitvoerbaar is. Het in hoger beroep uitgeoefende toezicht betreft dezelfde aangelegenheid als het toezicht verricht door de raadkamer, zonder dat het bevel tot aanhouding van het I.S.H. in het gedrang kan worden gebracht.

b. En cas d'urgence, l'arrestation provisoire :

Avant l'arrestation provisoire :

La demande doit être faite par la Cour par tout moyen de communication laissant une trace écrite (fax, courriers électroniques) et doit contenir les pièces visées à l'article 92, § 2, du Statut soit :

le signalement de la personne recherchée, suffisant pour l'identifier, et des renseignements sur le lieu où elle se trouve probablement;

l'exposé succinct des crimes pour lesquels la personne est recherchée et des faits qui seraient constitutifs de ces crimes, y compris, si possible, la date et le lieu où ils se seraient produits;

une déclaration affirmant l'existence à l'encontre de la personne recherchée d'un mandat d'arrêt ou d'un jugement établissant sa culpabilité et;

une déclaration indiquant qu'une demande de remise de la personne recherchée suivra.

Ces pièces doivent être traduites dans une des langues nationales.

Saisi de la requête de la C.P.I. par réquisition du ministère public, le juge d'instruction territorialement compétent en fonction du lieu de séjour ou d'appréhension de la personne concernée est tenu d'entériner cette requête en délivrant un mandat d'arrêt, sauf à établir qu'il y a erreur sur la personne ou que les pièces requises de la C.P.I. n'ont pas été fournies.

Ce faisant, le juge d'instruction n'est pas habilité à se prononcer sur d'autres points, tels que, par exemple, le degré d'urgence qui justifie ou non l'exécution immédiate de la demande d'arrestation provisoire (9).

Il pourra encore moins vérifier si les faits allégués dans le mandat relèvent de la compétence du Tribunal (10), ainsi qu'il en était sous l'empire de la loi du 22 mars 1996 relative à la coopération avec les Tribunaux internationaux ad hoc.

L'exposé des motifs (11) de la loi précise que le droit commun de la procédure pénale trouve à s'appliquer dans l'hypothèse de refus émanant du juge d'instruction de délivrer un mandat d'arrêt provisoire. Le procureur du Roi dispose d'un droit d'appel devant la chambre des mises en accusation.

La loi enjoint dès ce moment au juge d'instruction d'aviser le Ministre de la Justice du titre de détention ainsi délivré afin que la C.P.I. en soit immédiatement prévenue et puisse dans le même temps être invitée à transmettre sa demande formelle d'extradition.

Procédure postérieure à l'arrestation provisoire :

Dès mise à exécution du mandat d'arrêt national et privation de liberté effective de la personne concernée, celle-ci doit se voir signifier ce mandat d'arrêt dans les 24 heures. La loi nouvelle n'impose pas à ce stade la signification d'office de la requête de la C.P.I. et de ses pièces annexes.

Dans les cinq jours qui suivent cette même privation de liberté, la chambre du conseil est tenue non pas de statuer sur le mandat d'arrêt mais de vérifier - comme l'a fait précédemment le juge d'instruction - qu'il n'y a pas erreur sur la personne et que les pièces justificatives ont été fournies. Cet examen est contradictoire et suppose l'audition du ministère public et de l'inculpé assisté d'un conseil.

Durant cette audience peut être soulevée l'irrecevabilité de la demande de la C.P.I. basée sur le principe *non bis in idem*. En pareil cas la procédure est suspendue durant le règlement de cette question préjudicielle entre le Ministre de la Justice et la C.P.I.

Un recours contre cette décision peut être introduit par le ministère public comme par l'inculpé dans les 24 heures de l'ordonnance rendue par la chambre du conseil. Un appel du ministère public est suspensif de toute décision éventuelle de remise en liberté prononcée par la chambre du conseil. Dans les huit jours suivant l'appel introduit, la chambre des mises en accusation est tenue d'organiser le même débat contradictoire que la chambre du conseil et de rendre son arrêt. Cet arrêt est exécutoire.

Durant les débats devant la chambre des mises en accusation, pourra également être valablement soulevé la question préjudicielle tirée du principe *non bis in idem* à la condition toutefois que cette question soit invoquée pour la première fois depuis le début de l'arrestation provisoire.

Il a en effet été clairement établi qu'une réponse donnée à ce sujet par la C.P.I. au Ministre de la Justice liait définitivement les autorités nationales (12).

b. In spoedeisende gevallen, voorlopige aanhouding :

Voor de voorlopige aanhouding :

Het Hof moet het verzoek doen aan de hand van een middel dat een schriftelijk bewijs biedt (fax, e-mail...) en het moet de stukken bevatten bedoeld in artikel 92, § 2, van het Statuut, te weten :

Het signalement van de gezochte persoon, toereikend voor zijn identificatie, en gegevens omtrent de plaats waar die persoon zich vermoedelijk bevindt;

een beknopt overzicht van de misdaden waarvoor de persoon wordt gezocht en de feiten die het bestanddeel vormen van zijn misdaden, daaronder begrepen indien mogelijk de datum en plaats ervan;

een verklaring waaruit blijkt dat ten aanzien van de gezochte persoon een bevel tot aanhouding is uitgevaardigd of een vonnis tot vaststelling van zijn schuld is gewezen, en;

een verklaring waarin is aangegeven dat een verzoek om overdracht van de gezochte persoon zal worden gedaan.

Deze stukken moeten vertaald worden in een van de landstalen.

De onderzoeksrechter die territoriaal bevoegd is op grond van de verblijfplaats van de betrokkene of van de plaats waar hij is aangehouden, bij welke onderzoeksrechter het verzoek van het I.S.H. op vordering van het openbaar ministerie aanhangig is gemaakt, wordt geacht het verzoek te bekrachtigen door een bevel tot aanhouding uit te vaardigen, tenzij wordt vastgesteld dat er een dwaling betreffende de persoon bestaat en de stukken van het I.S.H. niet zijn overgelegd.

Dat betekent dat de onderzoeksrechter niet gerechtigd is zich uit te spreken over andere punten, bijvoorbeeld de graad van spoedeisendheid die de al dan niet onmiddellijke tenuitvoerlegging van het verzoek om voorlopige aanhouding verantwoordt (9).

Nog minder mag hij controleren of de feiten die in het aanhoudingsmandaat worden aangevoerd tot de bevoegdheid van het Tribunaal (10) behoren, zoals dat het geval was onder de gelding van de wet van 22 maart 1996 betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda.

De memorie van toelichting (11) bij de wet verduidelijkt dat ingeval de onderzoeksrechter weigert een voorlopig bevel tot aanhouding uit te vaardigen, het gemene recht inzake de strafrechtspleging van toepassing is. De procureur des Konings kan hoger beroep instellen bij de kamer van inbeschuldigingstelling.

Krachtens deze wet moet de onderzoeksrechter de minister van Justitie vanaf dit tijdstip op de hoogte brengen van het aldus uitgevaardigde bevel tot aanhouding, zodat het I.S.H. onverwijld ervan in kennis wordt gesteld en het Hof tegelijkertijd kan worden gevraagd zijn formeel verzoek om uitlevering over te zenden.

Procedure na de voorlopige aanhouding :

Zodra het nationale bevel tot aanhouding en de effectieve vrijheidsbeneming van de betrokkene ten uitvoer zijn gelegd, moet het bevel tot aanhouding aan de betrokkene worden betekend binnen 24 uur. Krachtens de nieuwe wet moeten het verzoek van het I.S.H. en de bijlagen erbij in dit stadium niet ambtshalve worden betekend.

Binnen vijf dagen te rekenen van de vrijheidsbeneming wordt de raadkamer niet geacht uitspraak te doen over het bevel tot aanhouding, maar wel na te gaan - zoals de onderzoeksrechter het voordien heeft gedaan - of er geen dwaling is vastgesteld omtrent de persoon en de stukken zijn overgelegd. Dit onderzoek geschiedt op tegenspraak en onderstelt dat het openbaar ministerie en de verdachte, bijgestaan door een raadsman, worden gehoord.

Tijdens deze terechtzitting kan de onontvankelijkheid van het verzoek van het I.S.H. op grond van het *non bis in idem*-beginsel worden aangevoerd. In een dergelijk geval wordt de procedure opgeschort tijdens de periode voor de behandeling van deze prejudiciële vraag tussen de minister van Justitie en het I.S.H.

Het openbaar ministerie en de verdachte kunnen tegen deze beslissing beroep instellen binnen 24 uur nadat de beschikking door de raadkamer is gewezen. Hoger beroep door het openbaar ministerie leidt tot de opschorting van enige eventuele beslissing tot invrijheidsstelling uitgesproken door de raadkamer. De kamer van inbeschuldigingstelling wordt geacht binnen acht dagen na het instellen van hoger beroep hetzelfde contradictoires debat te organiseren als de raadkamer en een arrest te wijzen. Dit arrest is uitvoerbaar.

Tijdens de debatten voor de kamer van inbeschuldigingstelling kan de prejudiciële vraag die volgt uit het *non bis in idem*-beginsel op rechtsgeldige wijze worden opgeworpen, op voorwaarde evenwel dat deze vraag voor het eerst wordt aangevoerd sedert begin van de voorlopige aanhouding.

Er werd overigens duidelijk bepaald dat een antwoord hieromtrent van het I.S.H. aan de minister van Justitie de nationale autoriteiten definitief bindt (12).

Si la Cour pénale internationale indique, dans sa réponse, que le principe *non bis in idem* a été respecté, l'autorité centrale doit exécuter la demande, la chambre des mises en accusation devant suivre la Cour dans ses conclusions (13).

Conformément à l'article 15 de la loi, la personne provisoirement arrêtée est remise en liberté si l'autorité centrale n'a pas reçu la demande d'arrestation et de remise ainsi que les pièces justificatives décrites ci-dessus dans un délai de trois mois à compter de l'arrestation provisoire. Ce délai de trois mois est un délai de rigueur (14).

c. Le transfèrement

Consentement au transfèrement

En attendant que la Cour transmette la demande d'arrestation et de remise ainsi que les pièces justificatives requises, la personne placée en détention provisoire d'urgence peut consentir à sa remise.

Par son consentement formel, acté après information sur la portée de sa décision par procès-verbal de parquet en présence de son conseil, ce détenu peut renoncer à ces formalités et marquer son accord à un transfert immédiat vers la C.P.I.

Cette procédure et les garanties qui l'accompagnent sont inspirées de la procédure européenne de consentement à l'extradition prévue, avant son abrogation par la décision 2003/169/JAI du Conseil de l'Union européenne du 27 février 2003, par l'article 66 du Traité de Schengen.

Demande de mise en liberté provisoire :

A tout moment, dans le cours de sa détention en vue de transfert vers la C.P.I., une personne peut, par requête adressée à la chambre des mises en accusation, demander à être remise en liberté avant ce transfert.

Dans les huit jours de l'introduction de cette demande, la chambre précitée est tenue de se prononcer après avoir entendu le ministère public comme le détenu et son conseil. Cette décision n'est pas susceptible de recours.

La chambre des mises en accusations devra prendre en compte les éléments suivants dans sa décision :

- les recommandations de la Chambre préliminaire de la C.P.I.

Cette instance doit en effet - par le canal de l'autorité centrale belge - être systématiquement avisée de toute demande de mise en liberté provisoire afin d'adresser - par le même canal - des recommandations aux autorités belges. Il est ici imposé à la chambre des mises en accusation de prendre pleinement en considération ces recommandations et, si elle s'en écarte, d'indiquer expressément les motifs de cette décision;

- la réalité de l'urgence et des circonstances exceptionnelles invoquées pour la mise en liberté à mettre en relation avec la gravité des faits allégués à charge du requérant. La loi nouvelle précise toutefois, quant à ce dernier élément, que l'examen ne pourra en aucune façon s'étendre à la régularité du mandat d'arrêt délivré par la C.P.I.;

- l'établissement de conditions mises à une remise en liberté qui garantissent que la Belgique puisse s'acquitter de son obligation de remettre la personne à la Cour.

Dans l'hypothèse d'une remise en liberté, la Belgique s'est engagée à transmettre à la C.P.I., sur la demande qui en serait faite au Ministre de la Justice, des rapports périodiques sur le régime de la libération provisoire.

Organisation du transfèrement

Lorsque la décision rendant exécutoire la demande d'arrestation et de remise est définitive, les autorités compétentes, à savoir l'autorité centrale et le Greffier de la Cour, organisent les modalités du transfert. Il est à observer que le texte en néerlandais de l'article 18, § 1er, de la loi du 29 mars 2004 n'est pas complet : le mot « overdracht » doit être complété par les termes « uitvoerbaar verklaard is ». La disposition doit donc se lire comme suit : « Zodra de beslissing die het verzoek tot aanhouding en overdracht uitvoerbaar verklaart definitief is geworden, stelt de centrale autoriteit de griffier daarvan onmiddellijk in kennis teneinde de overbrenging te regelen.

Lorsque le transfèrement est ordonné par l'Etat de détention, la personne est transférée à la Cour dès que possible et dans un délai de 3 mois maximum.

Dérogation au principe de spécialité

Le principe de spécialité, énoncé à l'article 101 du Statut de Rome, prévoit qu'une personne remise à la Cour ne peut, sauf dérogation accordée par l'Etat qui a remis la personne, être poursuivie, punie ou détenue pour des comportements antérieurs à sa remise, à moins que

Als het Internationaal Strafgerechtshof in zijn antwoord stelt dat het *non bis in idem*-beginsel werd nageleefd, moet de centrale autoriteit het verzoek ten uitvoer leggen en moet de kamer van inbeschuldigingstelling de conclusies van het Hof volgen (13).

Overeenkomstig artikel 15 van de wet wordt de voorlopig aangehouden persoon in vrijheid gesteld indien de centrale autoriteit het verzoek om aanhouding en overdracht en de supra omschreven stukken tot staving niet heeft ontvangen binnen drie maanden te rekenen van de datum van de voorlopige aanhouding. Deze termijn van drie maanden is een dwingende termijn (14).

c. Overbrenging

Instemming met de overbrenging

In afwachting dat het Hof het verzoek om aanhouding en overdracht alsook de vereiste stukken tot staving verzendt, kan de persoon die dringend in voorlopige hechtenis werd genomen met zijn overdracht instemmen.

Die gedetineerde persoon kan door zijn uitdrukkelijke instemming, neergelegd nadat hij over de draagwijdte van zijn beslissing is geïnformeerd door middel van een proces-verbaal van het parket in aanwezigheid van zijn raadsman, van die formaliteiten afstand doen en met een onmiddellijke overbrenging naar het Internationaal Strafgerechtshof instemmen.

Die procedure en de waarborgen die ermee gepaard gaan zijn gegrond op de Europese procedure tot instemming met de uitlevering bedoeld in artikel 66 van het Verdrag van Schengen, voor de opheffing ervan door besluit 2003/169/JBZ van de Raad van de Europese Unie van 27 februari 2003.

Verzoek om voorlopige invrijheidstelling :

Een persoon kan in de loop van zijn detentie met het oog op overbrenging naar het I.S.H. te allen tijde bij verzoekschrift gericht aan de kamer van inbeschuldigingstelling erom verzoeken voor bedoelde overbrenging in vrijheid te worden gesteld.

Binnen acht dagen te rekenen van de indiening van dat verzoek moet voornoemde kamer uitspraak doen na het openbaar ministerie, de gedetineerde persoon en zijn raadsman te hebben gehoord. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open.

De kamer van inbeschuldigingstelling moet bij die beslissing rekening houden met de volgende elementen :

- de aanbevelingen van de Kamer van vooronderzoek van het I.S.H.

Dat orgaan moet immers - door toedoen van de Belgische centrale autoriteit - stelselmatig in kennis worden gesteld van elk verzoek om voorlopige invrijheidstelling teneinde - via dezelfde weg - aan de Belgische autoriteiten aanbevelingen te kunnen doen. De kamer van inbeschuldigingstelling moet deze aanbevelingen ten volle in overweging nemen en in geval zij de aanbevelingen niet volgt, moet zij uitdrukkelijk de redenen voor deze beslissing aangeven;

- het bestaan van een dringende noodzakelijkheid en van uitzonderlijke omstandigheden aangevoerd voor de invrijheidstelling die in verband moeten worden gebracht met de ernst van de feiten ten laste gelegd van de verzoeker. In de nieuwe wet is betreffende dat laatste element echter gesteld dat het onderzoek geenszins verband mag houden met de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding uitgevaardigd door het I.S.H.;

- het stellen van voorwaarden voor een invrijheidstelling die waarborgen dat België zijn verplichting om de persoon aan het Hof over te dragen kan nakomen.

In geval van een invrijheidstelling heeft België zich ertoe verbonden aan het I.S.H., op eventueel verzoek aan de minister van Justitie, regelmatig verslag uit te brengen over het regime van de voorlopige invrijheidstelling.

Regeling van de overbrenging

Zodra de beslissing die het verzoek om aanhouding en overdracht uitvoerbaar verklaart definitief is geworden, leggen de bevoegde autoriteiten, te weten de centrale autoriteit en de griffier van het Hof, de wijzen voor de overbrenging vast. Wij merken op dat de Nederlandse tekst van artikel 18, § 1, van de wet van 29 maart 2004 niet volledig is : het woord « overdracht » moet worden aangevuld met de bewoordingen « uitvoerbaar verklaard ». De bepaling moet dus luiden als volgt : « Zodra de beslissing die het verzoek tot aanhouding en overdracht uitvoerbaar verklaart definitief is geworden, stelt de centrale autoriteit de griffier daarvan onmiddellijk in kennis teneinde de overbrenging te regelen ».

Ingeval de overbrenging is bevolen door de Staat van detentie, wordt de persoon zo spoedig mogelijk overgebracht naar het Hof en in ieder geval binnen een termijn van drie maanden.

Afwijking van het specialiteitsbeginsel

Het specialiteitsbeginsel bedoeld in artikel 101 van het Statuut van Rome bepaalt dat een persoon die aan het Hof is overgedragen niet wordt vervolgd, gestraft of in detentie gehouden wegens gedragingen begaan voorafgaand aan de overdracht, tenzij zij een bestanddeel

ceux-ci ne soient constitutifs de crimes pour lesquels elle a été remise. Le Statut prévoit donc une faculté d'accorder une dérogation au principe de spécialité.

L'article 19 de la loi va au-delà du Statut car il oblige l'autorité centrale à accorder cette dérogation. Cette obligation est justifiée par l'évolution que peuvent connaître les poursuites et les enquêtes dans le cadre des crimes, extrêmement graves, qui relèvent de la compétence de la Cour pénale internationale.

V) Transit

L'article 20 de la loi nouvelle régleme ici deux hypothèses distinctes; le transport à travers le territoire belge d'une personne remise par un autre Etat vers la C.P.I. et l'atterrissage forcé de cette personne sur le territoire belge.

Dans les deux cas, des mécanismes sont mis en place qui garantissent que les opérations de transit ne contraient pas le transfèrement en cours et que la personne reste détenue durant ces périodes.

1) le transport à travers le territoire national

Dans cette première hypothèse, le Ministre de la Justice doit être préalablement requis par la C.P.I. d'autoriser le transit.

Cette requête doit être adressée sous la forme d'une demande d'entraide judiciaire, soit sous une forme écrite, dans une langue nationale comportant des annexes précises (signalement de la personne transportée, exposé des faits et préventions applicables, mandat d'arrêt et ordonnance de remise).

Dès ce moment, le Ministre est tenu d'autoriser le transit, sauf à établir que ce transit, dans les circonstances données, gênerait ou retarderait la remise à la C.P.I.

Aucune demande ne doit cependant être introduite pour le seul survol de l'espace aérien belge, sans escale à terre (15).

2) l'atterrissage forcé sur le territoire national

Dans la seconde hypothèse (atterrissage imprévu sur le sol national), le Ministre de la Justice est habilité à ordonner la détention en Belgique de la personne transportée et à provoquer auprès de la C.P.I. une demande d'entraide judiciaire, selon les formes décrites ci-dessus.

A compter du moment de l'atterrissage, un délai de 96 heures commence à courir au-delà duquel la personne transportée doit être remise en liberté, à défaut pour la Belgique d'avoir été mise en possession de la demande de transit.

VI) Entraide

1) Obstacles à l'octroi de l'entraide

Le principe général en matière d'entraide pénale avec la C.P.I. est la pleine collaboration de la Belgique.

Formellement, les dispositions pertinentes de la loi nouvelle (16) qui fixent ce principe le soumettent à la condition que l'entraide demandée porte sur un des objets limitativement énumérés par la loi. Il doit cependant être constaté que cette énumération - reprise directement du Statut de la C.P.I. - comprend une disposition résiduaire qui vise toute autre forme d'assistance non interdite par la loi de l'Etat requis propre à faciliter l'enquête et les poursuites relevant de la compétence de la Cour (17).

C'est le lieu de rappeler que cette coopération est unilatérale; la loi nouvelle ne subordonne aucunement l'octroi de l'entraide à la C.P.I. à une condition de réciprocité.

Seules les quelques hypothèses explicitées ci-après autoriseraient le Ministre de la Justice - intermédiaire obligé entre la C.P.I. et les autorités nationales en charge de l'exécution des devoirs demandés - à remettre en cause le principe de l'octroi automatique de cette entraide à la C.P.I.

a. L'intrusion dans une autre procédure en cours

L'hypothèse ici visée est celle d'une commission rogatoire adressée par la C.P.I., dont l'exécution en Belgique serait de nature à nuire au bon déroulement de l'enquête ou des poursuites en cours dans une affaire différente (18).

Cette circonstance, établie sur avis préalable des autorités judiciaires en charge de la procédure belge, peut amener le Ministre de la Justice à postposer l'exécution immédiate du devoir demandé par la C.P.I.

Cette décision ne peut consister en un rejet de la demande mais uniquement comme un sursis à l'exécution de celle-ci.

La même décision doit de plus être assortie des modalités suivantes :

- Un examen préalable doit être effectué de la possibilité de fournir immédiatement l'aide demandée sous des conditions telles que l'obstacle de la procédure en cours puisse être évité;

vormen van misdaden waarvoor die persoon is overgedragen, behoudens een afwijking toegestaan door de Staat die de persoon heeft overgedragen. Het Statuut voorziet dus in een mogelijkheid een afwijking van het specialiteitsbeginsel toe te staan.

Artikel 19 van de wet gaat verder dan het Statuut want de centrale autoriteit wordt verplicht die afwijking toe te staan. Die verplichting wordt verantwoord door de eventuele ontwikkeling van de vervolging van en het onderzoek naar zeer ernstige misdaden die tot de rechtsmacht van het Internationaal Strafgerechtshof behoren.

V) Doorvoer

Artikel 20 van de nieuwe wet beoogt de regeling van twee verschillende gevallen; het vervoer over het Belgische grondgebied van een persoon die door een andere Staat aan het Hof wordt overgedragen en de gedwongen landing van die persoon op het Belgische grondgebied.

In beide gevallen wordt voorzien in mechanismen die waarborgen dat de doorvoerverrichtingen de overbrenging die aan de gang is niet hinderen en dat de persoon tijdens die periodes gedetineerd blijft.

1) Vervoer over het nationale grondgebied

In het eerste geval moet het I.S.H. de Minister van Justitie vooraf verzoeken met de doorvoer in te stemmen.

Dat verzoekschrift moet worden overgezonden in de vorm van een verzoek om bijstand, op schriftelijke wijze en in een landstaal, met nauwkeurige bijlagen (signalement van de overgebrachte persoon, uiteenzetting van de feiten en toepasbare voorzorgen, bevel tot aanhouding en beschikking tot overdracht).

Vanaf dat tijdstip moet de Minister met de doorvoer instemmen, behalve wanneer die doorvoer de overdracht aan het I.S.H. in de gegeven omstandigheden zou hinderen of vertragen.

Er moet echter geen verzoek worden ingediend indien de persoon door de lucht wordt vervoerd, zonder tussenlanding op het Belgische grondgebied (15).

2) Gedwongen landing op het nationale grondgebied

In het tweede geval (onvoorziene landing op het nationale grondgebied) is de Minister van Justitie gemachtigd om de detentie in België te bevelen van de vervoerde persoon en aan het I.S.H. een verzoek om bijstand volgens de hierboven beschreven vormen te richten.

Te rekenen vanaf de landing gaat een termijn van 96 uur in, na welke termijn de vervoerde persoon in vrijheid moet worden gesteld ingeval België het verzoek om doorvoer niet heeft ontvangen.

VI) Bijstand

1) Hinderpalen voor het verlenen van bijstand

De volledige samenwerking van België is het algemene beginsel inzake bijstand met betrekking tot het I.S.H..

De relevante bepalingen van de nieuwe wet (16) die dat beginsel vastleggen, stellen uitdrukkelijk de voorwaarde dat de gevraagde bijstand betrekking heeft op een van de aangelegenheden die in de wet limitatief zijn opgesomd. Er moet evenwel worden vastgesteld dat die opsomming - die rechtstreeks is overgenomen uit het Statuut van het I.S.H. - een residuaire bepaling bevat die enige andere vorm van bijstand die niet verboden is door de wetgeving van de aangezochte Staat, die het onderzoek en de vervolging die tot de bevoegdheid van het Hof behoren, kan vergemakkelijken beoogt (17).

Er moet tevens worden onderstreept dat die bijstand eenzijdig is; de nieuwe wet stelt het verlenen van bijstand aan het I.S.H. geenszins afhankelijk van een voorwaarde van wederkerigheid.

Enkel de infra toegelichte gevallen bieden de Minister van Justitie - de verplichte tussenpersoon tussen het I.S.H. en de nationale autoriteiten belast met de tenuitvoerlegging van de gevraagde taken - de mogelijkheid het beginsel van het automatisch verlenen van die bijstand aan het I.S.H. ter discussie te stellen.

a. Inmenging in een andere aan de gang zijnde procedure

Het in casu bedoelde geval betreft een rogatoire commissie van het I.S.H. waarvan de tenuitvoerlegging in België van die aard zou zijn dat zij afbreuk kan doen aan het goede verloop van een lopend onderzoek of aan de gang zijnde vervolging in een andere zaak (18).

Deze omstandigheid, ingevoerd na voorafgaand advies van de gerechtelijke autoriteiten belast met de Belgische procedure, kan de Minister van Justitie ertoe brengen de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de taak waarom het I.S.H. heeft verzocht, uit te stellen.

Die beslissing kan niet bestaan uit een weigering van het verzoek, enkel uit een opschorting van de tenuitvoerlegging ervan.

Bovendien moet dezelfde beslissing worden genomen op de volgende wijze :

- Een voorafgaand onderzoek moet worden uitgevoerd naar de mogelijkheid onmiddellijk de gevraagde bijstand te verlenen onder voorwaarden die de mogelijkheid bieden de belemmering van de aan de gang zijnde procedure te voorkomen;

- dans la négative, le délai d'exécution du devoir demandé doit être établi de commun accord avec la C.P.I.

- le procureur de la C.P.I. peut alors demander que, dans l'attente de l'exécution des devoirs demandés, des mesures de protection des éléments de preuve soient immédiatement prises.

b. L'intrusion dans la même procédure en cours

Cette deuxième hypothèse vise également la concurrence entre des devoirs demandés au titre de l'entraide par la C.P.I. et une instruction en cours en Belgique; la différence étant qu'ici les deux procédures concernent les mêmes faits pour lesquels la Belgique s'est jusqu'alors estimée compétente.

Trouvent alors à s'appliquer les mécanismes décrits plus haut qui tendent, selon les cas, à provoquer le dessaisissement des juridictions belges ou le refus de transfert de la procédure à la C.P.I.

Durant la période nécessaire à l'examen par la C.P.I. de cette exception d'incompétence ou d'irrecevabilité des poursuites, le Ministre de la Justice est habilité à suspendre l'exécution de la commission rogatoire transmise. (19)

Un seul cas est toutefois ici réservé, à savoir l'hypothèse dans laquelle la C.P.I., durant son délibéré sur la question, mandate expressément son procureur de recueillir les éléments de preuve.

La loi nouvelle dispose que cette décision s'impose au Ministre de la Justice qui est alors tenu de satisfaire à la demande d'entraide en sa possession.

c. La mise en cause de la sécurité nationale

Entièrement laissé à l'appréciation du Ministre de la Justice, cet obstacle d'atteinte à la sécurité nationale lui permet non plus de suspendre mais bien de rejeter la demande d'entraide transmise par la C.P.I. (20).

La notification d'un tel refus a toutefois été assortie d'un préalable à respecter.

Est ainsi imposée une première décision de suspension de la demande d'entraide destinée à ouvrir des concertations avec la C.P.I. afin d'envisager toutes les mesures raisonnablement possibles pour trouver une solution.

Le Statut lui-même de la C.P.I. (21) énumère différentes possibilités de telles solutions (modification de la demande initiale, obtention des informations par une autre source, imposition de restrictions à la divulgation, recours à la procédure de huis clos, etc.).

Il n'en demeure pas moins qu'à l'issue de ces concertations, le Ministre de la Justice reste libre de notifier son refus d'entraide. Cette notification ne doit d'ailleurs être motivée qu'autant que l'exposé même de ses raisons ne porte pas nécessairement atteinte aux intérêts de sa sécurité nationale (22)

d. l'exécution directe par le procureur de la C.P.I.

L'article 32 de la loi prévoit que le Ministre de la Justice, après avis des autorités judiciaires nationales, peut s'opposer à la possibilité pour le Procureur de la Cour d'effectuer des devoirs d'enquête directement sur le sol d'un Etat si ces actes d'instruction peuvent être exécutés, dans les mêmes délais par les autorités belges, en exécution d'une commission rogatoire ordinaire de la C.P.I.

2) Modes d'exécution de l'entraide

a. Réception de la demande

Formes et contenu de la demande

La demande d'entraide doit répondre aux conditions générales qui sont fixées pour la mise en œuvre de toute forme de coopération entre la C.P.I. et la Belgique (23) à savoir la transmission directe au Ministre de la Justice, le support écrit de la demande – sauf urgence autorisant le fax ou l'e-mail –, l'établissement des pièces dans une des langues nationales et la jonction de pièces justificatives.

Ces pièces justificatives doivent logiquement comprendre tout renseignement utile pour que l'assistance demandée puisse être fournie; (description de la nature de l'assistance requise, identification maximale des personnes et lieux visés par la demande; explication des procédures et conditions à respecter, etc).

Elles doivent, dans toutes les hypothèses, être dûment motivées (exposé succinct des faits justifiant la demande, fondements juridiques de cette demande).

Contrôle de recevabilité de la demande

- zo niet moet de termijn van tenuitvoerlegging van de gevraagde taak worden vastgelegd in overeenstemming met het I.S.H.

- de aanklager van het I.S.H. kan dan vragen, in afwachting van de tenuitvoerlegging van de gevraagde taken, dat onmiddellijk maatregelen tot bescherming van het bewijsmateriaal worden genomen.

b. Inmenging in dezelfde aan de gang zijnde procedure

Het tweede geval beoogt eveneens de samenloop tussen taken uit hoofde van bijstand gevraagd door het I.S.H. en een aan de gang zijnd onderzoek in België; het verschil is dat beide procedures in casu betrekking hebben op dezelfde feiten voor welke België zich tot dusver bevoegd heeft geacht.

In dat geval moeten de supra omschreven mechanismen worden toegepast die, naar gelang van het geval, de onttrekking van zaken aan de Belgische gerechten of de weigering van overheveling van de procedure naar het I.S.H., beogen.

GEDurende de periode die nodig is voor het onderzoek door het I.S.H. van die exceptie van onbevoegdheid of van niet-ontvankelijkheid van de vervolging, is de Minister van Justitie gemachtigd de tenuitvoerlegging van de rogatoire commissie op te schorten (19).

Er moet evenwel voorbehoud worden gemaakt bij een geval, namelijk het geval waarin het I.S.H. tijdens het beraad over de aangelegenheid, de aanklager uitdrukkelijk ermee heeft belast de bewijsgaring kan voort te zetten.

In de nieuwe wet is bepaald dat die beslissing moet worden nageleefd door de Minister van Justitie, die bijgevolg moet ingaan op het verzoek om bijstand in zijn bezit.

c. Het in gevaar brengen van de nationale veiligheid

De beoordeling van de hinderpaal het in gevaar brengen van de nationale veiligheid berust volledig bij de Minister van Justitie, maar biedt niet de mogelijkheid het verzoek om bijstand overgezonden door het Internationaal Strafgerechtshof op te schorten maar wel om het te weigeren (20).

De kennisgeving van een dergelijke weigering is evenwel onderworpen aan de inachtneming van een voorwaarde.

Een eerste beslissing tot opschorting van het verzoek om bijstand teneinde overleg te plegen met het Internationaal Strafgerechtshof is verplicht, teneinde alle maatregelen in overweging te nemen die redelijkerwijs mogelijk zijn om een oplossing uit te werken.

In het Statuut van het I.S.H. (21) zijn verschillende mogelijkheden van dergelijke oplossingen opgesomd (wijziging van het oorspronkelijke verzoek, verkrijgen van informatie door middel van een andere bron, opleggen van beperkingen inzake de bekendmaking, rechtspleging met gesloten deuren, enz.).

Dat neemt niet weg dat het de Minister van Justitie na het overleg vrij staat kennis te geven van zijn weigering bijstand te verlenen. Die kennisgeving moet bovendien alleen met redenen worden omkleed voorzover de precieze beschrijving van de redenen zelf noodzakelijkerwijs geen afbreuk zou doen aan de nationale veiligheidsbelangen (22).

d. Rechtstreekse tenuitvoerlegging door de aanklager van het I.S.H.

In artikel 32 van de wet is bepaald dat de Minister van Justitie, na advies van de nationale gerechtelijke autoriteiten, zich kan verzetten tegen de mogelijkheid dat de aanklager van het Hof onderzoekshandelingen rechtstreeks ten uitvoer legt op het grondgebied van een Staat ingeval deze handelingen binnen dezelfde termijn door de Belgische autoriteiten kunnen worden verricht met het oog op de tenuitvoerlegging van een gewone rogatoire commissie van het I.S.H.

2) Wijzen van tenuitvoerlegging van de bijstand

a. Ontvangst van het verzoek

Vorm en inhoud van het verzoek

Het verzoek om bijstand moet de algemene voorwaarden vervullen die gelden voor de tenuitvoerlegging van enige vorm van samenwerking tussen het I.S.H. en België (23), namelijk de rechtstreekse overzending aan de minister van Justitie, de schriftelijke drager van het verzoek – behalve in spoedeisende gevallen waarin een fax of e-mail toegelaten zijn –, het opstellen van de stukken in een van de landstalen en het toevoegen van stukken tot staving.

Die stukken tot staving moeten logischerwijze enig gegeven dat nuttig kan zijn om de gevraagde bijstand te kunnen verlenen bevatten; (beschrijving van de aard van de gevraagde bijstand, maximale identificatie van de personen en plaatsen bedoeld in het verzoek; uiteenzetting van de procedures en van de voorwaarden die in acht moeten worden genomen, enz).

Zij moeten hoe dan ook behoorlijk met redenen zijn omkleed (beknopt overzicht van de feiten die het verzoek verantwoorden, juridische grondslag van dat verzoek).

Controle van de ontvankelijkheid van het verzoek

Dès réception de la demande d'entraide, le Ministre de la Justice est mis en charge d'un examen *prima facie* des éléments décrits ci-dessus. Cet examen peut aboutir, selon le cas, à refuser l'exécution de la demande dans son état et à le retourner à la C.P.I. afin qu'elle soit corrigée ou complétée. Cette décision préliminaire est non sujette à recours.

Dans l'hypothèse de renvoi de la demande à la C.P.I., le Ministre de la Justice peut toutefois faire opérer des mesures conservatoires (conservation de lieux ou de biens) destinées à empêcher que se révèle impossible l'exécution ultérieure de la demande corrigée ou complétée par la C.P.I.

Le contrôle ici dévolu au Ministre s'analyse donc comme une première décision relative aux pièces transmises qui ne préjudicie en rien de la suite qui sera donnée ou non à la demande de coopération (24).

Rien n'empêcherait toutefois qu'à ce stade d'introduction de la demande s'exercent les compétences du Ministre de refuser ou de suspendre l'exécution de la demande dans les hypothèses d'intrusion dans une autre procédure en cours, de concurrence avec une instruction nationale portant sur le même objet, de mise en cause de la sécurité nationale, d'enquête directe du procureur de la C.P.I. sur le territoire national ou d'acte interdit par la loi belge.

b. Mise à exécution de la demande

La conformité à la loi belge

La loi nouvelle dispose à cet égard que les demandes d'entraide émanant de la C.P.I. sont exécutées par la Belgique selon la procédure fixée par sa législation et, à moins que cette législation ne l'interdise, comme il est dit dans la demande. (25)

Ne pourrait être accueillie une commission rogatoire émanant de la C.P.I. qui solliciterait l'accomplissement d'une mesure procédurale illégale au regard du droit interne.

Rien n'empêcherait par contre de donner suite à une demande de la C.P.I. qui, sans être interdite par les règles de procédure interne, n'y serait pas expressément prévue.

Les enregistrements vidéo ne sont pas prévus dans la loi belge (à l'exception de l'audition des mineurs victimes ou témoins de certains délits) mais sont mentionnés dans les statuts ou les règlements de procédure et de preuve des tribunaux internationaux. Les enregistrements vidéo ne violent pas une règle d'ordre public belge. Il n'y a pas d'obstacles juridiques à l'exécution d'une demande d'assistance ayant pour objet d'enregistrer des témoignages par vidéo (26).

La loi nouvelle a enfin autorisé elle-même une dérogation aux règles procédurales de droit interne : des personnes autres que les enquêteurs pourront être présentes à tout ou partie des opérations d'exécution de la commission rogatoire.

Cette participation est de nature passive, elle permet uniquement aux personnes d'assister aux devoirs sans y prendre part.

Elle est conditionnée par une demande de la C.P.I. et suppose un accord du Ministre de la Justice portant sur chacune des personnes concernées.

L'exécution spécifiquement réglementée

Dès leur validation par le Ministre de la Justice, les demandes d'entraide de la C.P.I. sont transmises au ministère public en vue d'exécution selon les règles usuelles.

La loi nouvelle soumet toutefois trois sortes de commissions rogatoires à une réglementation spécifique.

Les perquisitions et saisies (27)

Ces commissions rogatoires sont soustraites au régime général fixé par l'article 11 de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions qui impose le préalable de l'exequatur de telles commissions rogatoires étrangères par la chambre du conseil du lieu ou les perquisitions et saisies doivent être effectuées.

Sur simple réquisition du ministère public, le juge d'instruction pourra donc directement procéder à ces devoirs, en ce qu'ils sont demandés par la C.P.I.

Le passage par la chambre du conseil reste toutefois requis après exécution des devoirs et avant transmission des pièces saisies à la C.P.I. L'objectif de cette audience est de permettre de statuer sur les demandes en restitution qui émaneraient de tiers détenteurs ou autres ayant droit.

Cette procédure s'inscrit dans l'urgence; la chambre du conseil est en effet tenue de statuer dans les cinq jours de sa saisine. L'ordonnance rendue n'est susceptible d'aucun recours, même en tierce opposition.

Le transfèrement temporaire de détenus

Zodra de Minister van Justitie het verzoek om bijstand heeft ontvangen, moet zij de hierboven beschreven elementen *prima facie* onderzoeken. Dat onderzoek kan, naar gelang van het geval, ertoe leiden dat de tenuitvoerlegging van het verzoek in die staat wordt geweigerd en naar het I.S.H. wordt teruggestuurd teneinde het te verbeteren of aan te vullen. Die voorafgaande beslissing is niet vatbaar voor beroep.

In geval van terugzending van het verzoek naar het I.S.H. kan de minister van Justitie echter bewarende maatregelen laten uitvoeren (bewaring van plaatsen of goederen) teneinde te voorkomen dat de latere tenuitvoerlegging van het door het I.S.H. verbeterde of aangevulde verzoek onmogelijk blijkt te zijn.

Het toezicht opgelegd aan de minister is dus een eerste beslissing aangaande de overgezonden stukken, die niet te kort doet aan het gevolg dat al dan niet aan het verzoek om samenwerking zal worden gegeven (24).

Niets belet echter dat in de fase van indiening van het verzoek de bevoegdheid van de minister om de tenuitvoerlegging van het verzoek te weigeren of op te schorten wordt uitgeoefend in de gevallen van inmenging in een andere aan de gang zijnde procedure, van samenloop met een nationaal onderzoek betreffende een zelfde zaak, van het in gevaar brengen van de nationale veiligheid, van rechtstreeks onderzoek van de aanklager van het I.S.H. op het nationale grondgebied of van handelingen die krachtens de Belgische wet zijn verboden.

b. Tenuitvoerlegging van het verzoek

Overeenstemming met de Belgische wet

In de nieuwe wet is terzake bepaald dat de verzoeken om bijstand van het I.S.H. door België ten uitvoer worden gelegd volgens de procedure bepaald in zijn wetgeving en op de wijze omschreven in het verzoek, tenzij voornoemde wetgeving zulks verbiedt. (25)

Er kan niet worden ingegaan op een rogatoire commissie die uitgaat van het I.S.H. en verzoekt om de uitvoering van een proceduremaatregel die onwettig is krachtens het nationale recht.

Niets belet daarentegen gevolg te geven aan een verzoek van het I.S.H. waarin niet is voorzien in de nationale procedureregels, maar erin evenwel niet is verboden.

De Belgische wet voorziet niet in video-opnamen (met uitzondering van het verhoor van minderjarigen die het slachtoffer of getuige zijn van bepaalde misdrijven), maar zij worden in de statuten of de reglementen van rechtpleging en bewijsvoering van de internationale tribunaal vermeld. De video-opnamen schenden geen regel van Belgische openbare orde. Er zijn geen juridische bezwaren tegen de tenuitvoerlegging van een verzoek om bijstand dat beoogt getuigenissen op video op te nemen (26).

In de nieuwe wet is ten slotte voorzien in een afwijking van de procedureregels van het nationale recht: andere personen dan de onderzoekers kunnen aanwezig zijn bij alle of een deel van de handelingen van tenuitvoerlegging van de rogatoire commissie.

Die deelname is van passieve aard, zij biedt de personen enkel de mogelijkheid zulks bij te wonen zonder eraan mee te werken.

Zij is aan een verzoek van het I.S.H. onderworpen en onderstelt de instemming van de minister van Justitie voor elk van de betrokken personen.

Specifiek gereguleerde tenuitvoerlegging

Zodra de minister van Justitie de verzoeken om bijstand van het I.S.H. heeft gevalideerd, worden zij aan het openbaar ministerie overgezonden met het oog op tenuitvoerlegging volgens de gewone regels.

De nieuwe wet onderwerpt echter drie soorten van rogatoire commissies aan specifieke regels.

Huiszoekingen en inbeslagnemingen (27)

Die rogatoire commissies zijn onttrokken aan het algemene stelsel omschreven in artikel 11 van de uitleveringswet van 15 maart 1874 die de voorwaarde van de uitvoerbaarverklaring van dergelijke buitenlandse rogatoire commissies door de raadkamer van de plaats waar de huiszoekingen en inbeslagnemingen zullen worden uitgevoerd, oplegt.

Op eenvoudige vordering van het openbaar ministerie kan de onderzoeksrechter dus onmiddellijk zijn taken uitvoeren, voorzover het I.S.H. erom heeft verzocht.

De behandeling door de raadkamer blijft echter vereist na tenuitvoerlegging van de taken en voor overzending van de in beslag genomen stukken aan het I.S.H. Die zitting biedt de mogelijkheid te beslissen over de verzoeken om terugvordering van derde bezitters of andere rechthebbenden.

Die procedure past in het kader van de dringende noodzakelijkheid; de raadkamer moet immers uitspraak doen binnen vijf dagen te rekenen van de inbeslagneming. De gewezen beschikking is niet vatbaar voor beroep, zelfs bij derdenverzet.

Tijdelijke overbrenging van gedetineerde personen

Cette mesure d'entraide peut s'analyser comme un prêt temporaire par la Belgique d'un de ses détenus à la C.P.I. pour les besoins de ses enquêtes. Le texte pertinent envisage principalement l'hypothèse de témoignage (28).

Un tel transfèrement suppose à la fois le consentement -éclairé (en connaissance de cause) - du détenu concerné et l'accord - éventuellement assorti de conditions - du Ministre de la Justice.

Les modalités pratiques d'un tel transfèrement sont organisées, comme il en est du transfèrement à la Cour, soit par concertation entre le Ministre de la Justice et le greffier de la C.P.I.

Pendant la durée de la mise à disposition de la C.P.I., les délais en matière de détention préventive dans le cadre de la procédure nationale sont suspendus ce qui est logique puisque le détenu n'est plus, à ce moment, en détention dans les prisons belges (29).

Cette argumentation donne à penser que la même période de transfèrement, décidée dans le cadre de l'exécution d'une peine prononcée en Belgique, ne sera pas davantage prise en compte dans le calcul d'exécution de cette peine.

La protection de témoins menacés

L'article 28 de la loi prévoit un régime *sui generis* en la matière.

La compétence de la C.P.I. d'octroyer le statut de témoin menacé n'est aucunement remise en cause lorsque la C.P.I. s'adresse au Ministre de la Justice pour organiser cette protection sur le territoire national.

Ce Ministre, après consultation du président de la commission nationale spécialement instituée à cet effet (30), fixe les mesures de protection à accorder en fonction de la nomenclature des mesures prévues en droit belge (31). Toujours par référence à la législation nationale (32), ces mesures peuvent être étendues aux proches du témoin.

Il est de plus expressément prévu si la C.P.I. devait décider de mettre fin au statut de témoin protégé, notamment parce que le procès, pour lequel la personne a témoigné (33), a pris fin, le Ministre de la Justice est habilité, si nécessaire, à maintenir les mesures de protection en faveur de cette personne et/ou de ses proches.

VII) l'Exécution des condamnations

1) Exécution des peines privatives de liberté

a. Conditions à l'exécution des peines en Belgique

La loi nouvelle permet que soit effectivement purgée dans un établissement pénitentiaire belge une condamnation à une peine privative de liberté prononcée par la C.P.I.

Cette possibilité n'est conditionnée par aucun critère de rattachement entre la condamnation prononcée et la Belgique. Elle n'empêcherait donc aucunement qu'elle soit appliquée à un condamné étranger pour des faits commis hors du territoire belge, sans aucune attache avec la Belgique.

Différentes conditions formelles d'un autre ordre sont toutefois posées à la mise en œuvre de ce mode d'exécution de la peine prononcée par la C.P.I.

L'inscription de la Belgique sur une liste ad hoc

Il est ici requis que la Belgique ait formellement fait savoir qu'elle consentait à recevoir des personnes condamnées par la C.P.I., cette demande devant se matérialiser par l'inscription de l'Etat belge sur une liste spécialement prévue à cet effet qui reste détenue par la C.P.I. (34).

Au cours des débats parlementaires, le Ministre de la Justice a fait savoir qu'il entrait dans ses intentions de faire reprendre l'Etat belge sur la liste concernée. (35)

Cette déclaration suivie d'inscription sur la liste précitée n'est pas effectuée à l'occasion d'un cas particulier mais a une portée générale. Elle permet à la C.P.I. de s'adresser, dès que besoin s'en fait sentir, à l'Etat belge pour lui demander l'exécution des condamnations qu'elle prononce.

Le Statut de la C.P.I. fixe à cet égard différents critères d'appréciation qui guideront la C.P.I. dans le choix des Etats à requérir pour assurer cette exécution de peine (notamment, une répartition équitable de cette charge entre les différents Etats Parties, la possibilité matérielle de garantir les conditions de détention imposées par le Statut de la C.P.I., les souhaits et la nationalité de la personne condamnée).

L'acceptation par le Ministre de la Justice

Cet accord n'est plus de principe mais bien spécifique à chaque demande d'exécution de peine transmise par la C.P.I.

Deze maatregel inzake bijstand kan worden beschouwd als een tijdelijke uitlening door België van een van zijn gedetineerde personen aan het I.S.H. met het oog op de onderzoeken van het Hof. De relevante tekst betreft inzonderheid het geval van getuigenis (28).

Een dergelijke overbrenging veronderstelt tegelijkertijd de instemming - (met kennis van zaken) - van de betrokken gedetineerde persoon en de instemming - eventueel van voorwaarden afhankelijk gesteld - van de minister van Justitie.

De praktische organisatie van een dergelijke overbrenging geschiedt conform de overbrenging naar het Hof, dus door overleg tussen de minister van Justitie en de griffier van het I.S.H.

Gedurende de terbeschikkingstelling van het I.S.H. worden de termijnen inzake voorlopige hechtenis in het kader van de nationale procedure geschorst. Zulks is logisch, aangezien de betrokkene op dat tijdstip niet meer gedetineerd is in een Belgische strafinrichting (29).

Die argumentatie laat vermoeden dat met dezelfde periode van overbrenging, waarover werd beslist in het kader van de tenuitvoerlegging van een straf uitgesproken in België, evenmin rekening zal worden gehouden voor de berekening van de tenuitvoerlegging van die straf.

Bescherming van bedreigde getuigen

In artikel 28 van de wet is voorzien in een stelsel *sui generis* terzake.

De bevoegdheid van het I.S.H. om het statuut van bedreigde getuige te verlenen wordt geenszins ter discussie gesteld ingeval het I.S.H. zich tot de minister van Justitie richt om die bescherming op het nationale grondgebied te regelen.

Na overleg met de voorzitter van de speciaal daartoe opgerichte nationale commissie (30), bepaalt de minister de beschermingsmaatregelen die moeten worden toegekend op grond van de maatregelen bepaald in het Belgische recht (31). Nog steeds door verwijzing naar de nationale wetgeving (32) kunnen die maatregelen tot de verwanten van de getuige worden uitgebreid.

Bovendien is uitdrukkelijk bepaald dat ingeval het I.S.H. zou beslissen het statuut van beschermde getuige te ontnemen, met name omdat het proces waarin de persoon heeft getuigd (33) afgelopen is, de minister van Justitie gemachtigd is de beschermingsmaatregelen ten aanzien van die persoon en/of zijn verwanten te behouden ingeval zulks noodzakelijk is.

VII) Tenuitvoerlegging van de veroordelingen

1) Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende straffen

a. Voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van de straffen in België

Krachtens de nieuwe wet is het mogelijk een veroordeling tot een vrijheidsbenemende straf uitgesproken door het I.S.H. daadwerkelijk in een Belgische strafinrichting uit te zitten.

Die mogelijkheid is niet afhankelijk van enig aanknopingspunt tussen de uitgesproken veroordeling en België. De wet belet dus geenszins dat zij wordt toegepast op een buitenlander veroordeeld wegens feiten gepleegd buiten het Belgische grondgebied, zonder enig aanknopingspunt met België.

De wijze van tenuitvoerlegging van de straf uitgesproken door het I.S.H. is evenwel onderworpen aan verschillende andere formele voorwaarden.

Inschrijving van België op een ad hoc-lijst

België moet formeel te kennen hebben gegeven dat het er mee instemde personen veroordeeld door het I.S.H. te aanvaarden. Zulks moet geschieden door de inschrijving van de Belgische Staat op een speciaal daartoe opgestelde lijst die in handen blijft van het I.S.H. (34).

Tijdens de bespreking in het parlement heeft de minister van Justitie te kennen gegeven dat hij voornemens was de Belgische Staat op de betrokken lijst te laten inschrijven (35).

Die verklaring gevolgd door inschrijving op voornoemde lijst geschiedt niet naar aanleiding van een bijzonder geval, maar heeft een algemene draagwijdte. Zij biedt het I.S.H. de mogelijkheid zich tot de Belgische Staat te richten, indien zulks nodig blijkt, en hem te verzoeken om de tenuitvoerlegging van de veroordelingen die het uitspreekt.

Het Statuut van het I.S.H. voorziet in dit opzicht in verschillende beoordelingscriteria die het I.S.H. leiden bij de keuze van de Staten die worden verzocht in te staan voor de tenuitvoerlegging van de straf (inzonderheid een billijke verdeling van die verantwoordelijkheid over de verschillende Staten die partij zijn, de materiële mogelijkheid de detentievoorzieningen opgelegd door het Statuut van het I.S.H. te waarborgen, de wensen en de nationaliteit van de veroordeelde persoon).

Instemming door de minister van Justitie

Die instemming is niet langer principieel maar specifiek voor elk verzoek om tenuitvoerlegging van de straf overgezonden door het I.S.H.

Au cas par cas, quand la Cour propose d'envoyer un condamné dans un Etat qui a consenti à figurer sur la liste, cet Etat a encore la faculté de refuser. Dans la pratique, la Cour consulte le pays d'accueil potentiel avant de formuler une demande officielle (36).

Cet accord peut de plus être assorti de conditions. Ces conditions ne peuvent toutefois aboutir à faire perdre par la C.P.I. la maîtrise des conditions formelles de l'exécution de la peine, transférant à la Belgique la compétence d'aménager cette exécution par libération anticipée, révision, transfert dans une prison d'un autre Etat, etc. (37).

Le même accord du Ministre de la Justice n'a enfin aucun caractère définitif. L'incarcération en Belgique peut toujours être revue en cours d'exécution de la peine, sur demande même du condamné (38) et sur décision de la C.P.I.

La notification de parquet du titre de détention

Cette condition, de nature formelle, trouve à s'appliquer dès que la personne condamnée par la C.P.I. commence effectivement à purger sa peine dans un établissement pénitentiaire belge.

Dans les 24 heures de son écrou, l'intéressé doit se voir signifier, par procès-verbal, un ordre d'arrestation immédiate par le ministère public du lieu de l'incarcération (39). Conformément au fait que la peine privative de liberté prononcée par la Cour est immédiatement exécutoire en Belgique dès le moment où la demande est acceptée par l'autorité centrale (40).

b. Modalités de l'exécution des peines en Belgique

Modalités matérielles de cette exécution

Dès son écrou dans une prison belge, le condamné est soumis au régime pénitentiaire général, applicable à toute personne détenue sur le sol national.

Ce standard est expressément requis par le Statut de la C.P.I. qui dispose que ces conditions de détention ne peuvent en aucun cas être ni plus ni moins favorables que celles que l'Etat chargé de l'exécution réserve aux détenus condamnés pour des infractions similaires (41).

Une seule disposition dérogatoire à ce principe est prévue : l'interdiction de soumettre à une quelconque censure ou contrainte le courrier et les communications entre le détenu et les instances de la C.P.I. Ces communications sont libres et confidentielles (42).

S'il est donc régi par la seule réglementation nationale, le régime pénitentiaire n'en est pas moins soumis au contrôle de la C.P.I., habilitée de la sorte à inspecter le respect, durant la détention, des règles conventionnelles internationales largement acceptées en matière de traitement des détenus (43).

Modalités formelles de cette exécution

La maîtrise de ces modalités par la C.P.I. est entière. La peine prononcée par la Cour ne peut en aucun cas être modifiée dans le cours de son exécution sur sol étranger.

La loi nouvelle exclut ainsi explicitement l'applicabilité à une personne condamnée par la C.P.I. des dispositions légales nationales relatives à la procédure de révision de la peine (44), aux libérations provisoires et conditionnelles (45). Les hypothèses d'appel de la condamnation ou de demandes de réduction de peine restent également, de la loi même (46), dans le seul champ de compétence de la C.P.I.

Le même principe exclut que les condamnés concernés puissent bénéficier de la grâce royale, d'une mesure d'amnistie, d'effacement de peine ou de réhabilitation.

Afin d'assurer le strict respect de ce principe, le Statut de la C.P.I. – relayé par la loi nouvelle – impose au Ministre de la Justice d'aviser la C.P.I. au moins 45 jours à l'avance de toute circonstance qui serait de nature à modifier sensiblement les conditions ou la durée de la détention.

Cette notification permet à la C.P.I., si elle ne peut accepter ledit changement de circonstances de désigner un autre Etat chargé de l'exécution (47).

Cas particulier de l'évasion en cours cette exécution de peine

Cette hypothèse est envisagée par une disposition spécifique de la loi nouvelle. Elle confie tant à la C.P.I. qu'à l'Etat où s'est produit l'évasion le soin de provoquer l'arrestation nouvelle et le retour forcé de la personne condamnée pour purger le reste de la peine à subir.

La prise en charge de cette mission résulte d'une concertation préalable entre la C.P.I. et le Ministre de la Justice.

Telkens wanneer het Hof voorstelt een veroordeeld persoon naar een Staat te sturen die ermee heeft ingestemd op die lijst te staan, heeft die Staat nog de mogelijkheid te weigeren. In de praktijk gaat het Hof na wat het opvangpotentieel is vóór het een officieel verzoek doet (36).

Die instemming kan bovendien van voorwaarden afhankelijk worden gesteld. Die voorwaarden mogen evenwel niet ertoe leiden dat het I.S.H. de controle verliest over de formele voorwaarden inzake de tenuitvoerlegging van de straf, door aan België de bevoegdheid over te dragen die tenuitvoerlegging te regelen door vervroegde invrijheidstelling, herziening, overbrenging naar een gevangenis van een andere Staat, enz. (37).

Dezelfde instemming van de minister van Justitie is ten slotte niet definitief van aard. De opsluiting in België kan tijdens de tenuitvoerlegging van de straf te allen tijde worden herzien, op verzoek van de veroordeelde (38) zelf en op beslissing van het I.S.H.

Kennisgeving aan het parket van de titel van vrijheidsbeneming

Deze voorwaarde van formele aard moet worden toegepast zodra de door het I.S.H. veroordeelde persoon zijn straf daadwerkelijk begint te ondergaan in een Belgische strafinrichting.

Binnen 24 uur na de opsluiting van de betrokkene moet het openbaar ministerie van de plaats van opsluiting (39) aan de betrokkene, bij proces-verbaal, een bevel tot onmiddellijke aanhouding betekenen, zulks overeenkomstig het gegeven dat de vrijheidsbenemende straf die het Hof heeft uitgesproken uitvoerbaar is in België vanaf het tijdstip waarop de centrale autoriteit het verzoek heeft aanvaard (40).

b. Nadere regels inzake de tenuitvoerlegging van de straf in België

Materiële regels inzake deze tenuitvoerlegging

Zodra de veroordeelde persoon in een Belgische gevangenis is opgesloten, is hij onderworpen aan het algemeen strafregime dat geldt voor elke gedetineerde op het Belgische grondgebied.

Zulks is uitdrukkelijk vereist door het Statuut van het I.S.H., waarin is bepaald is dat de detentievoorwaarden in geen geval gunstiger of ongunstiger kunnen zijn dan die welke in de Staat belast met de tenuitvoerlegging gelden voor gedetineerden die voor gelijkaardige misdrijven veroordeeld zijn (41).

Een enkele bepaling wijkt af van dit beginsel : het verbod de post en de mededelingen tussen de gedetineerde en de instanties van het I.S.H. aan enige censuur of verplichting te onderwerpen. Deze mededelingen zijn vrij en vertrouwelijk. (42).

Hoewel het strafregime enkel krachtens de nationale regelgeving wordt beheerst, is het niettemin onderworpen aan het toezicht van het I.S.H., dat aldus gemachtigd is tijdens de detentie toezicht uit te oefenen op de naleving van de algemeen aanvaarde bepalingen uit het internationale verdragsrecht inzake de behandeling van gedetineerden (43).

Formele regels inzake deze tenuitvoerlegging

Het I.S.H. voert ten volle toezicht uit op deze regels. De door het Hof uitgesproken straf mag in geen geval worden gewijzigd tijdens de tenuitvoerlegging ervan op buitenlands grondgebied.

De nieuwe wet sluit dus uitdrukkelijk uit dat de nationale wetsbepalingen met betrekking tot de procedure tot herziening van de straf (44), de voorlopige of de voorwaardelijke invrijheidstelling (45) kunnen worden toegepast op een door het I.S.H. veroordeeld persoon. In de wet is tevens bepaald dat beroep tegen de veroordeling of verzoeken tot strafvermindering uitsluitende ressorteren onder het bevoegdheidsgebied van het I.S.H. (46).

Hetzelfde beginsel sluit uit dat de betrokken veroordeelden genade van de koning, een maatregel van amnestie, strafvermindering of rehabilitatie kunnen genieten.

Teneinde de strikte naleving van dit beginsel te waarborgen, verplichten het Statuut van het I.S.H. en de nieuwe wet de minister van Justitie ertoe het Hof ten minste 45 dagen vooraf in kennis te stellen van alle omstandigheden die de voorwaarden of de duur van de opsluiting aanzienlijk kunnen beïnvloeden.

Deze kennisgeving biedt het I.S.H. de mogelijkheid een andere Staat aan te wijzen om de straf ten uitvoer te leggen indien het de wijziging inzake de omstandigheden niet kan aanvaarden (47).

Bijzonder geval van ontvluchting tijdens de tenuitvoerlegging van de straf

Deze hypothese wordt beschouwd in een specifieke bepaling van de nieuwe wet. In die bepaling worden zowel het I.S.H. als de Staat waar de ontvluchting heeft plaatsgevonden belast met de nieuwe aanhouding en de gedwongen terugkeer van de veroordeelde persoon om het overige deel van de straf te ondergaan.

De tenuitvoerlegging van deze opdracht volgt uit voorafgaand overleg tussen het I.S.H. en de Minister van Justitie.

Si la C.P.I. entame elle-même cette procédure, elle l'accomplit en se fondant sur les différentes dispositions de son Statut qui imposent aux Etats Parties de coopérer pleinement avec la C.P.I. et de lui fournir toute assistance utile dans les enquêtes et poursuites qu'elle mène pour les crimes relevant de sa compétence (48). L'extradition ainsi obtenue, la C.P.I. reste libre de confier à un nouvel Etat le condamné pour y poursuivre l'exécution de sa peine.

Le Ministre de la Justice peut entamer une procédure d'extradition avec le pays de refuge du condamné évadé, en appliquant les conventions bilatérales ou multilatérales en vigueur entre la Belgique et ce pays.

Extradition du condamné en fin de cette exécution

Après avoir purgé en Belgique la peine à laquelle la C.P.I. l'avait condamné, l'intéressé peut se voir réclamer par un Etat tiers en vue d'y répondre d'autres infractions ou pour y purger une autre peine.

Le transfert initial en Belgique s'étant opéré pour d'autres motifs, la loi nouvelle (49) conditionne une extradition à différents éléments inspirés des règles habituelles propres au principe de spécialité de l'extradition.

En pareil cas, l'intéressé ne pourra être extradé par la Belgique vers l'Etat tiers qui le réclame que moyennant accord de la C.P.I., la décision n'intervenant qu'après audition de la personne concernée sur ce point.

Cette autorisation ne sera toutefois pas requise si, après avoir purgé sa condamnation en Belgique, l'intéressé y demeure plus de 30 jours ou regagne le territoire belge après l'avoir quitté.

2) Exécution des peines privatives de patrimoine (50)

a. exécution des peines d'amende

Aux termes de la loi nouvelle, les amendes prononcées par jugement de la C.P.I. sont directement exécutoires sur le territoire belge, sans autres formalités.

b. exécution des peines de confiscation

La mise à exécution d'une peine de confiscation ordonnée par la C.P.I. requiert par contre un jugement d'exequatur prononcé par une chambre correctionnelle du tribunal du lieu des biens. Ce jugement implique un débat contradictoire en présence de la personne condamnée par la C.P.I. et/ou son conseil, et du ministère public.

A l'issue de cette audience, le tribunal est habilité à prononcer une saisie par équivalent lorsque les biens visés par la décision de la C.P.I. ne peuvent matériellement être soumis à confiscation. Par application de l'article 43bis du Code pénal, cette procédure permet au juge de procéder à une évaluation monétaire des biens qui n'ont pu être trouvés dans le patrimoine du condamné et de faire porter la confiscation sur une somme d'argent équivalente à la valeur de ces biens.

Cette procédure devra automatiquement être suivie à l'égard des biens immobiliers confisqués par la C.P.I. Il incombe en effet au Ministre de la Justice de transférer à la C.P.I. les biens mobiliers confisqués et le produit de la vente des immeubles sur lesquels porte la même confiscation.

Dans toutes les hypothèses, la loi nouvelle comme le Statut de la C.P.I. disposent expressément que l'exécution des peines de confiscation (et d'amendes) s'opère sans préjudice des tiers de bonne foi.

Il a été précisé à cet égard que cette exécution de peine devra se faire conformément au prescrit de l'arrêt royal du 9 août 1991, réglant le délai et les modalités de recours des tiers prétendant droit sur une chose confisquée (51).

B) Coopération avec les tribunaux pénaux internationaux

I) Introduction

1) Législation interne

La loi du 22 mars 1996 relative à la reconnaissance du Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie et du Tribunal pénal international pour le Rwanda réglant la coopération entre la Belgique et les tribunaux pénaux internationaux ad hoc est abrogée par la loi du 29 mars 2004. Afin de regrouper l'ensemble de la coopération entre les autorités belges et les juridictions internationales, cette dernière incorpore dans son Titre II les dispositions pertinentes de la loi du 22 mars 1996 en y apportant quelques adaptations.

Deze procedure wordt ingesteld door het I.S.H. zelf en geschiedt op grond van de verschillende bepalingen van het Statuut die de Staten die partij zijn ertoe verplichten ten volle samen te werken met het I.S.H. en het alle nuttige bijstand te verlenen in het kader van zijn onderzoek naar en vervolging van de misdaden die tot zijn bevoegdheid behoren (48) Zodra de uitlevering is verkregen, kan het I.S.H. de veroordeelde aan een nieuwe Staat toe te vertrouwen voor de verdere tenuitvoerlegging van zijn straf.

De Minister van Justitie kan een uitleveringsprocedure instellen met het land waar de ontvluchte veroordeelde zijn toevlucht heeft gezocht, met toepassing van de bilaterale of multilaterale overeenkomsten die tussen België en dit land van kracht zijn.

Uitlevering van de veroordeelde persoon op het einde van deze tenuitvoerlegging

Nadat de betrokkene de straf waartoe het I.S.H. hem had veroordeeld in België heeft ondergaan, kan hij worden opgeëist door een derde Staat teneinde terecht te staan voor andere strafbare feiten of om er een andere straf te ondergaan.

Aangezien de oorspronkelijke overbrenging naar België om andere redenen werd verricht, wordt de uitlevering in de nieuwe wet (49) afhankelijk gesteld van verschillende gronden die volgen uit de gewone regels eigen aan het specialiteitsbeginsel van de uitlevering.

In een dergelijk geval kan België de betrokkene alleen met de instemming van het I.S.H. uitleveren aan de derde Staat die hem opeist, en wordt de beslissing slechts genomen nadat de betrokken persoon hieromtrent is verhoord.

Deze toelating is evenwel niet vereist als de betrokkene meer dan 30 dagen in België verblijft nadat hij aldaar de hem opgelegde straf heeft ondergaan, of naar het Belgisch grondgebied terugkeert na het te hebben verlaten.

2) Tenuitvoerlegging van verbeurdverklaringen van goederen (50)

a. Tenuitvoerlegging van geldstraffen

Krachtens de nieuwe wet zijn door het I.S.H. uitgesproken geldstraffen rechtstreeks uitvoerbaar op het Belgisch grondgebied zonder andere formaliteiten.

b. Tenuitvoerlegging van verbeurdverklaringen

De tenuitvoerlegging van een door het I.S.H. bevolen verbeurdverklaring vereist evenwel een exequaturvonnissen uitgesproken door een correctionele kamer van de rechtbank van de plaats waar de goederen gelegen zijn. Dit vonnis onderstelt een contradictoires debat in aanwezigheid van de door het I.S.H. veroordeelde persoon en/of zijn raadsman en het openbaar ministerie.

Na deze zitting is de rechtbank gemachtigd maatregelen tot verbeurdverklaring van een overeenstemmend bedrag te nemen ingeval de goederen waarop de beslissing van het I.S.H. betrekking heeft materieel niet in beslag kunnen worden genomen. Overeenkomstig artikel 43bis van het Strafwetboek biedt deze procedure de rechter de mogelijkheid de waarde van de goederen die niet konden worden gevonden in het vermogen van de veroordeelde in geldwaarde te ramen en heeft de verbeurdverklaring betrekking op een bedrag dat overeenstemt met de waarde van die goederen.

Deze procedure moet automatisch worden gevolgd met betrekking tot de onroerende goederen die het I.S.H. in beslag heeft genomen. De Minister van Justitie moet de in beslag genomen roerende goederen en de opbrengst van de verkoop van de onroerende goederen waarop dezelfde verbeurdverklaring betrekking heeft, overdragen aan het I.S.H.

Zowel in de nieuwe wet als in het Statuut van het I.S.H. is uitdrukkelijk bepaald dat de maatregelen tot verbeurdverklaring (en de geldboetes) ten uitvoer worden gelegd onverminderd de rechten van derden te goeder trouw.

Terzake werd nader bepaald dat deze tenuitvoerlegging moet geschieden overeenkomstig het koninklijk besluit van 9 augustus 1991 tot vaststelling van de termijn waarbinnen en de wijze waarop een rechtsmiddel kan worden aangewend door derden die beweren recht te hebben op een verbeurdverklaarde zaak (51).

B) Samenwerking met de internationale straftribunalen

I) Inleiding

1) Nationale wetgeving

De wet van 22 maart 1996 betreffende de erkenning van en de samenwerking met het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda, waarin de samenwerking tussen België en de internationale ad-hocstraftribunalen wordt geregeld, wordt opgeheven door de wet van 29 maart 2004. In Titel II van laatstgenoemde wet worden de relevante bepalingen van de wet van 22 maart 1996 opgenomen met enkele aanpassingen, teneinde de samenwerking tussen de Belgische autoriteiten en de internationale gerechten in een tekst samen te brengen.

2) Rôle complémentaire des juridictions belges par rapport aux tribunaux pénaux internationaux ad hoc pour le Rwanda et l'ex-Yougoslavie

Le Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie et le Tribunal pénal pour le Rwanda ont été créés par le Conseil de sécurité des Nations Unies, respectivement par les résolutions 827 du 25 mai 1993 et 955 du 8 novembre 1994, en vertu du chapitre VII de la Charte des Nations Unies afin de juger les personnes présumées responsables de crimes contre l'humanité ou d'autres violations graves du droit international humanitaire. S'agissant de deux résolutions du Conseil de sécurité et non de conventions, celles-ci s'imposent à tous les États membres des Nations unies. Le statut respectif de ces tribunaux consacre le principe de la préséance de ces derniers sur les juridictions nationales, qui leurs sont complémentaires. Le conflit de juridiction éventuel en cas de procédures judiciaires nationales parallèles en cours doit donc être réglé en leur faveur. Ce n'est toutefois qu'à la demande expresse de dessaisissement formulée par ces tribunaux que les autorités belges devront suspendre les éventuelles procédures internes.

3) Rôle particulier du Ministre de la Justice

L'article 5 de la loi du 22 mars 1996, abrogé par la loi du 29 mars 2004, prévoyait que le Ministre de la Justice est l'autorité centrale compétente pour recevoir les demandes de coopération judiciaire émanant du Tribunal et en assurer le suivi. Cette disposition est incorporée dans l'article 46 de la loi.

4) Droit applicable

L'article 45 de la loi instaure une hiérarchie dans le droit applicable à la coopération entre la Belgique et les tribunaux pénaux internationaux ad hoc : les résolutions pertinentes du Conseil de Sécurité, le Statut de ces Tribunaux, leur Règlement, et, enfin, la loi du 29 mars 2004. En cas de conflit entre lesdites résolutions, le Statut ou le Règlement de ces tribunaux et le droit interne, les sources internationales prévaudront sur la loi.

5) Cas particulier : concours

Un conflit entre une demande de remise du Tribunal et une demande d'extradition d'une même personne peut survenir : conformément au Règlement des Tribunaux ad hoc, la demande de remise du tribunal prévaut sur toute autre demande d'extradition.

Les mêmes règles sont applicables par analogie à un conflit entre une demande de remise du Tribunal et un mandat d'arrêt européen d'une même personne : cf. circulaire mandat d'arrêt européen.

II) Demande d'arrestation et de remise émanant du tribunal pénal internationale pour l'ex-Yougoslavie ou du tribunal pénal pour le Rwanda

1) Conditions

La demande d'arrestation et de remise doit concerner un crime relevant de la compétence *ratione materiae*, *ratione loci* et *ratione temporis* des tribunaux internationaux ad hoc commis par des personnes physiques de plus de 18 ans.

La demande peut être refusée en raison de l'application du principe *ne bis in idem*. La personne jugée en Belgique ne pourra plus être jugée par un tribunal ad hoc sauf si :

- le fait pour lequel elle a été jugée était qualifié de crime de droit commun; ou
- la juridiction n'a pas statué de façon indépendante ou impartiale; ou
- la procédure visait à soustraire la personne à sa responsabilité pénale; ou
- la poursuite n'a pas été exercée avec diligence.

2) Procédure

a. L'arrestation

En ce qui concerne la forme que doit revêtir la demande : le mandat d'arrêt doit être signé par un juge et revêtu du sceau du Tribunal. Il doit être accompagné d'une copie de l'acte d'accusation et d'un document rapportant les droits de l'accusé.

L'autorité compétente est la chambre du conseil du lieu de résidence de la personne visée ou de l'endroit où elle a été trouvée qui rend exécutoire la demande d'arrestation.

La loi du 22 mars 1996 disposait que le contrôle exercé ici par la chambre du conseil portait sur l'identité de la personne et la compétence du T.P.I. à l'égard des infractions retenues. Cette dernière compétence a été abrogée par la loi nouvelle au motif qu'il n'appartient pas à la chambre du conseil d'opérer une telle vérification sur la compétence des Tribunaux ad hoc, ce qui excède l'exécution de demandes émanant de Tribunaux ad hoc (52). Ainsi qu'il en est à

2) Complémentaire rol van de Belgische gerechten met betrekking tot de internationale ad hoc-straftribunalen voor Rwanda en voor voormalig Joegoslavië

Het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië en het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda werden ingesteld door de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, respectievelijk bij resolutie 827 van 25 mei 1993 en resolutie 955 van 8 november 1994, krachtens hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties teneinde de personen te berechten verdacht van misdaden tegen de mensheid of van ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht. Aangezien het om twee resoluties van de Veiligheidsraad en niet om overeenkomsten gaat, gelden zij voor alle lidstaten van de Verenigde Naties. In het respectieve statuut van deze tribunaal wordt het beginsel bekrachtigd dat zij voorrang hebben op de nationale gerechten, die complementair zijn. Een eventueel bevoegdheidsconflict in geval van nationale gerechtelijke procedures die parallel aan de gang zijn, moet dus in hun voordeel worden geregeld. Enkel in geval van een uitdrukkelijk verzoek om onttrekking geformuleerd door deze rechtbanken moeten de Belgische autoriteiten eventuele nationale procedures opschorten.

3) Bijzondere rol van de Minister van Justitie

In artikel 5 van de wet van 22 maart 1996, opgeheven door de wet van 29 maart 2004, was bepaald dat de Minister van Justitie de centrale autoriteit is die bevoegd is om verzoeken om gerechtelijke samenwerking uitgaande van het Tribunaal in ontvangst te nemen en verder te volgen. Deze bepaling werd opgenomen in artikel 46 van de wet.

4) Toepasselijk recht

Artikel 45 van de wet voorziet in een hiërarchie met betrekking tot het recht dat van is toepassing op de samenwerking tussen België en de internationale ad hoc-straftribunalen : de relevante resoluties van de Veiligheidsraad, het Statuut van deze Tribunaal, het Reglement ervan en ten slotte de wet van 29 maart 2004. In geval van een conflict tussen voornoemde resoluties, het Statuut of het Reglement van deze Tribunaal en het nationale recht, gaan de internationale bronnen de wet te boven.

5) Bijzonder geval : samenloop

Er kan een conflict rijzen tussen een verzoek om overdracht van het Tribunaal en een verzoek om uitlevering van eenzelfde persoon : overeenkomstig het Reglement van de ad hoc-tribunalen gaat het verzoek om overdracht van het Tribunaal enig ander verzoek om uitlevering te boven.

Dezelfde regels zijn van overeenkomstige toepassing op een conflict tussen een verzoek om overdracht van het Tribunaal en een Europees bevel tot aanhouding van eenzelfde persoon. cf. circulaire inzake het Europees aanhoudingsbevel.

II) Verzoek om aanhouding en overdracht uitgaande van het internationaal straftribunaal voor voormalig Joegoslavië of het internationaal straftribunaal voor Rwanda

1) Voorwaarden

Het verzoek om aanhouding en overdracht moet betrekking hebben op een misdaad die ressorteert onder de bevoegdheid *ratione materiae*, *ratione loci* en *ratione temporis* van de internationale ad hoc-straftribunalen en is gepleegd door natuurlijke personen ouder dan 18 jaar.

Het verzoek kan worden geweigerd wegens de toepassing van het beginsel "*ne bis in idem*". Een in België berecht persoon kan niet meer worden berecht door een ad hoc-tribunaal, behalve indien :

- het feit waarvoor hij berecht werd als een misdaad van gemeen recht werd omschreven; of
- het gerecht niet op onpartijdige of onafhankelijke wijze uitspraak heeft gedaan; of
- de bij dit gerecht ingestelde procedure beoogde de persoon aan zijn strafrechtelijke aansprakelijkheid te onttrekken; of
- de vervolging niet op gereede wijze is geschied.

2) Procedure

a. Aanhouding

De vormvereisten die gelden voor het verzoek : het bevel tot aanhouding moet ondertekend zijn door een rechter en bekleed zijn met het zegel van het Tribunaal. Het moet vergezeld gaan van een kopie van de akte van beschuldiging en van een document waarin wordt gewezen op de rechten van de verdachte.

De raadkamer van de verblijfplaats van de betrokken persoon of van de plaats waar hij is aangetroffen is de bevoegde autoriteit die het verzoek om aanhouding uitvoerbaar verklaart.

In de wet van 22 maart 1996 was bepaald dat het in casu uitgeoefende toezicht door de raadkamer betrekking heeft op de identiteit van de persoon en de bevoegdheid van het I.S.T. ten opzichte van de in aanmerking genomen feiten. Laatstgenoemde bevoegdheid werd opgeheven door de nieuwe wet omdat het niet de taak van de Raadkamer is toezicht uit te oefenen, aangezien zulks erop neerkomt dat zij zich uitsprekt over de bevoegdheid van de ad hoc-tribunalen. Zulks gaat

l'égard des mandats d'arrêt de la C.P.I., le contrôle national portera sur l'identité de la personne et la présence des pièces nécessaires à l'arrestation.

Emanant d'une autorité internationale, ce mandat est ensuite traité comme tout mandat d'arrêt international décerné par une autorité étrangère. En pareil cas, la comparution en chambre du conseil de la personne n'est pas prévue et, par conséquent, l'ordonnance rendue par la chambre du conseil n'est pas susceptible d'opposition.

Seul le ministère public dispose ici d'un appel – dans les 24 heures – contre cette ordonnance, dans la seule hypothèse ou celle-ci a refusé de rendre exécutoire le mandat d'arrêt du T.P.I.

L'arrêt rendu dans les huit jours sur ce recours par la chambre des mises en accusation est exécutoire.

N'étant pas rendue en dernier ressort, l'ordonnance de la chambre du conseil peut être attaquée (par le ministère public comme par l'inculpé dans les 24 heures) par voie d'appel devant la chambre des mises en accusation, l'examen de cette instance se limitant également à l'identité de la personne et à la présence des pièces du T.P.I. nécessaires à l'arrestation.

Pour permettre l'exercice de ce recours à l'inculpé, l'ordonnance précitée doit lui être signifiée dans les 24 heures de sa privation de liberté.

Deux ajouts – de nature formelle – ont été insérés par la loi nouvelle dans l'ancien dispositif de la loi de 1996.

D'une part, les formes du recours de l'inculpé ont été précisées, soit par déclaration au greffe correctionnel du tribunal ou par déclaration au directeur de la prison ou il est incarcéré.

D'autre part, le principe est fixé du débat contradictoire devant la chambre des mises en accusation – à intervenir dans les 4 jours du recours –, soit par audition du ministère public, de l'inculpé et de son conseil.

Plus substantiellement, la loi nouvelle pose que le recours ici introduit par l'inculpé n'a pas d'effet suspensif sur la privation de liberté. L'arrêt rendu dans les 8 jours du recours est par ailleurs exécutoire.

Une fois le mandat d'arrêt définitivement rendu exécutoire, la personne arrêtée se trouve à la disposition du Gouvernement en vue de son transfert aux instances internationales.

Il n'appartient dès lors plus au pouvoir judiciaire de lui accorder la liberté provisoire.

Le transfert de la personne doit toutefois intervenir dans un délai de trois mois qui prend cours au moment où le mandat d'arrêt international est définitivement exécutoire.

b. En cas d'urgence, l'arrestation provisoire :

Avant l'arrestation provisoire :

Aucune formalité n'est requise : la demande doit être faite par le Tribunal par tout moyen de communication laissant une trace écrite. Le mandat d'arrêt est délivré par le juge d'instruction du lieu où la personne faisant l'objet de ce mandat a sa résidence ou du lieu où elle a été trouvée.

Procédure postérieure à l'arrestation provisoire :

La chambre du conseil est ensuite tenue, dans les cinq jours, de se prononcer sur la confirmation de ce mandat, à l'issue d'un débat contradictoire entre le ministère public et l'inculpé ainsi que son conseil.

Ici également, la loi nouvelle a restreint le pouvoir d'appréciation du juge d'instruction et de la chambre du conseil en leur interdisant d'examiner si les faits allégués dans le mandat relèvent de la compétence du Tribunal, ainsi qu'il en était sous l'empire de la loi de 1996. Cette vérification portera dorénavant sur la seule identité de la personne ainsi que sur la présence des pièces du T.P.I. nécessaires à l'arrestation provisoire.

Cela signifie donc que le juge d'instruction ne peut pas vérifier d'autres motifs qui lui permettraient de ne pas délivrer de mandat d'arrêt, tel que, par exemple, l'existence et le bien-fondé de l'urgence de la demande d'arrestation provisoire (53).

Appel peut être interjeté par le ministère public comme par l'inculpé dans les 24 heures de l'ordonnance rendue par la chambre du conseil. L'appel du ministère public est suspensif de toute décision éventuelle de remise en liberté prononcée par la chambre du conseil. Dans les huit

de tenuitvoerlegging van de verzoeken van de ad-hoctribunalen te boven. (52) Het nationale toezicht zal derhalve betrekking hebben op de identiteit van de persoon en de aanwezigheid van de stukken vereist voor de aanhouding, conform de regels die gelden voor de bevelen tot aanhouding van het I.S.H.

Dit bevel, dat uitgaat van een internationale autoriteit, wordt vervolgens behandeld als enig ander internationaal bevel tot aanhouding uitgevaardigd door een buitenlandse autoriteit. In een dergelijk geval wordt niet voorzien in de verschijning van de persoon voor de raadkamer en is verzet tegen de beschikking van de raadkamer mogelijk.

Alleen het openbaar ministerie kan binnen een termijn van 24 uur beroep instellen tegen deze beschikking, enkel ingeval hierin werd geweigerd het bevel tot aanhouding van het I.S.T. uitvoerbaar te verklaren.

Het arrest dat de kamer van inbeschuldigingstelling binnen acht dagen wijst over dit beroep is uitvoerbaar.

Aangezien de beschikking van de raadkamer niet in laatste instantie is geweest, kan zij worden bestreden (zowel door het openbaar ministerie als door de verdachte binnen 24 uur) door middel van beroep voor de kamer van inbeschuldigingstelling. Het onderzoek van deze instantie is evenwel beperkt tot de identiteit van de persoon en de aanwezigheid van de stukken van het I.S.T. vereist voor de aanhouding.

Teneinde de verdachte de mogelijkheid te bieden dit beroep uit te oefenen, moet voornoemde beschikking hem binnen 24 uur na zijn vrijheidsbeneming worden betekend.

Twee toevoegingen – van formele aard – zijn door de nieuwe wet ingevoegd in het vroegere beschikkende gedeelte van de wet van 1996.

Eenzijds is de vorm van het beroep van de verdachte nader bepaald : hetzij door middel van een verklaring ter griffie van de correctionele rechtbank, hetzij door middel van een verklaring aan de directeur van de gevangenis waar hij is opgesloten.

Anderzijds is voorzien in het beginsel van het contradictoir debat voor de kamer van inbeschuldigingstelling – binnen 4 dagen te rekenen van het beroep –, door het horen van van het openbaar ministerie, de verdachte en zijn raadsman.

In de nieuwe wet is derhalve bepaald dat het aldus door de verdachte ingestelde beroep geen opschortend gevolg heeft voor de vrijheidsbeneming. Het arrest uitgesproken binnen 8 dagen te rekenen van het beroep is overigens uitvoerbaar.

Zodra het bevel tot aanhouding definitief uitvoerbaar is verklaard, staat de aangehouden persoon ter beschikking van de Regering met het oog op zijn overbrenging naar de internationale instanties.

Bijgevolg is de rechterlijke macht niet meer bevoegd om hem voorlopig in vrijheid te stellen.

De overbrenging van de persoon moet evenwel geschieden binnen een termijn van drie maanden die ingaat op het tijdstip waarop het internationaal aanhoudingsbevel definitief uitvoerbaar is verklaard.

b. In spoedeisende gevallen, de voorlopige aanhouding :

Voor de voorlopige aanhouding :

Geen enkele formaliteit is vereist : het verzoek moet worden gedaan door het Tribunaal aan de hand van enig communicatiemiddel dat een schriftelijk bewijs oplevert. Het bevel tot aanhouding wordt uitgevaardigd door de onderzoeksrechter van de plaats waar de persoon op wie het bevel betrekking heeft zijn verblijfplaats heeft of van de plaats waar hij is aangetroffen.

Procedure na de voorlopige aanhouding :

De raadkamer moet daarna, binnen vijf dagen, uitspraak doen over de bevestiging van dit bevel, na een contradictoir debat tussen het openbaar ministerie, de verdachte en zijn raadsman.

Ook in dit geval heeft de nieuwe wet de beoordelingsbevoegdheid van de onderzoeksrechter en de raadkamer beperkt door hen te verbieden te onderzoeken of de in het bevel aangevoerde feiten tot de bevoegdheid van het Tribunaal behoren, zoals onder de gelding van de wet van 1996 het geval was. Dat toezicht heeft voortaan alleen betrekking op de identiteit van de persoon alsook op de aanwezigheid van de stukken van het I.S.T. vereist voor de voorlopige aanhouding.

Dit betekent dus dat de onderzoeksrechter niet mag nagaan of andere redenen bestaan die hem de mogelijkheid zouden bieden geen bevel tot aanhouding uit te vaardigen, bijvoorbeeld het bestaan en de gegrondheid van de spoedeisende aard van het verzoek tot voorlopige aanhouding (53).

Tegen deze beslissing kan beroep worden ingesteld door het openbaar ministerie of door de verdachte binnen 24 uur nadat de beschikking werd gewezen door de raadkamer. Hoger beroep door het openbaar ministerie leidt tot de opschorting van enige eventuele

jours suivant l'appel introduit, la chambre des mises en accusation est tenue d'organiser le même débat contradictoire que la chambre du conseil et de rendre son arrêt à caractère exécutoire.

La personne détenue sera enfin remise d'office en liberté si, dans les trois mois qui suivent la signification du mandat d'arrêt par le juge d'instruction, le tribunal international n'a pas délivré et communiqué un mandat d'arrêt définitif

Ce délai de trois mois a été retenu afin de laisser le temps nécessaire au procureur pour préparer l'acte d'accusation, ce dernier devant, au terme des règles de procédure du tribunal, satisfaire à la règle du "prima facie evidence" (c'est à dire contenir des éléments de preuve suffisants) (54).

c. Le transfèrement

Le Gouvernement transfère la personne arrêtée dans les trois mois à compter du moment où le mandat d'arrêt du Tribunal est définitivement rendu exécutoire. A l'adoption de cette disposition en 1996, il avait été invoqué qu'il convient de conclure des accords concernant le transfert avec les autorités du pays hôte (55). A la même époque, d'aucuns soutenaient que la décision de transfèrement était de nature purement administrative et, dès lors, susceptible de recours devant le Conseil d'Etat tandis que d'autres y voyaient une mesure d'exécution d'un jugement, effectuée au nom du Roi, en application de l'article 40, alinéa 2 de la Constitution (56).

Le Conseil d'Etat s'est depuis lors déclaré incompétent en la matière, estimant que la décision de transfèrement vers un T.P.I. constituait un mode d'exécution d'une décision judiciaire (mandat d'arrêt international) en Belgique (57).

En ce qui concerne l'organisation du transfèrement entre la Belgique et le Tribunal, il est organisé par les autorités nationales en liaison avec les autorités du pays hôte et le greffier du Tribunal.

III) Transit

Une demande de transit par la Belgique d'une personne transférée par un autre Etat aux Tribunaux pénaux internationaux pour le Rwanda et l'ex-Yougoslavie doit être traitée avec toute la diligence voulue pour assurer sa bonne exécution conformément à l'obligation de coopération et d'entraide judiciaire contenue dans les Statuts de ces Tribunaux.

IV) l'Entraide

En acceptant les obligations découlant des résolutions du Conseil de sécurité, l'Etat belge s'est également engagé à donner suite à toute demande d'enquête judiciaire que pourrait lui adresser un tribunal international ou son procureur.

La loi nouvelle (58) a repris cet impératif général dans les mêmes termes utilisés par la loi du 22 mars 1996.

Elle a ainsi énuméré, de façon non limitative, une série de devoirs judiciaires susceptibles d'être ainsi exécutés sur le sol national qui seraient nécessaires à l'instruction ou à la bonne conduite du procès (international) : identification et recherche de personnes, réunion de témoignages, production de preuves, expédition de documents, etc.

Il avait été expliqué en 1996 que cette obligation de coopération avec l'autorité internationale était toutefois étendue de trois modalités d'exécution :

Le devoir demandé ne peut tout d'abord être exécuté sur le sol belge que conformément aux règles prescrites par la législation belge.

Selon les exemples alors cités, il ne saurait ainsi être donné suite à des demandes d'investigation qui tendraient à faire prescrire par le juge d'instruction des écoutes téléphoniques en violation des dispositions du Code d'instruction criminelle, des prélèvements de tissus humains ou la communication d'un dossier médical (59).

Si les devoirs ainsi accomplis doivent répondre de manière pertinente à la demande formulée et tendre à rencontrer celle-ci, cette intervention du juge d'instruction n'implique toutefois dans son chef aucun jugement d'opportunité quant au bien-fondé des demandes adressées par le tribunal international (60).

Les mêmes mesures d'investigation demandées par le tribunal international ou par ses organes doivent être accomplies par un juge d'instruction; il a ici été voulu que l'instance internationale ne puisse pas s'adresser directement à la police ou à la gendarmerie belges pour les charger d'une mission déterminée la coopération demandée à la Belgique devra toujours emprunter une voie judiciaire (61).

Les mêmes mesures qui emporteraient exercice d'une contrainte, telle la perquisition, ne peuvent en outre être accomplies que par le juge d'instruction du lieu où ladite mesure doit être accomplie.

beslissing tot invrijheidsstelling uitgesproken door de raadkamer. De kamer van inbeschuldigingstelling wordt geacht binnen acht dagen na het instellen van het hoger beroep hetzelfde contradictoires debat te voeren als de raadkamer en een uitvoerbaar arrest te wijzen.

De aangehouden persoon wordt in vrijheid gesteld indien het Internationaal Tribunaal geen definitief bevel tot aanhouding heeft uitgevaardigd en meegedeeld binnen drie maanden nadat de onderzoeksrechter het bevel tot aanhouding heeft betekend.

Deze termijn van drie maanden is in aanmerking genomen om de aanklager de nodige tijd te laten voor het opstellen van de akte van beschuldiging die krachtens de procedureregels van het Tribunaal moet voldoen aan de regel van het « prima facie evidence » (i.e. voldoende bewijsmateriaal bevatten) (54).

e. Overbrenging

De Regering brengt de aangehouden persoon over binnen drie maanden te rekenen van het tijdstip waarop het bevel tot aanhouding van het Tribunaal definitief uitvoerbaar is verklaard. Bij de goedkeuring van deze bepaling in 1996 werd aangevoerd dat er met betrekking tot de overbrenging afspraken dienen te worden gemaakt met de overheid van het gastland (55). In dezelfde periode beweerden sommigen dat de beslissing tot overbrenging van louter administratieve aard was waartegen bijgevolg beroep bij de Raad van State openstaat, terwijl anderen de beslissing beschouwden als een maatregel tot tenuitvoerlegging van een vonnis in naam van de Koning, krachtens artikel 40, tweede lid, van de Grondwet (56).

Ondertussen heeft de Raad van State zich terzake onbevoegd verklaard omdat hij van oordeel is dat de beslissing tot overbrenging maar een I.S.T een wijze is om een rechterlijke beslissing (internationaal bevel tot aanhouding) in België ten uitvoer te leggen (57).

De organisatie van de overbrenging tussen België en het Tribunaal geschiedt door de nationale autoriteiten, in samenwerking met de autoriteiten van het gastland en de griffier van het Tribunaal.

III) Doorvoer

Een verzoek om doorvoer door België van een persoon die door een andere Staat wordt overgebracht naar het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda en het Internationaal Straftribunaal voor voormalig Joegoslavië moet worden behandeld met de nodige zorg/achtzaamheid met het oog op een correcte uitvoering ervan in overeenstemming met de verplichting tot samenwerking en bijstand bedoeld in de Statuten van deze Tribunaal.

IV) Bijstand

De instemming van de Belgische Staat met de verplichtingen die volgen uit de resoluties van de Veiligheidsraad onderstelt dat België verplicht is gevolg te geven aan enig verzoek om een gerechtelijk onderzoek van een internationaal tribunaal of de aanklager ervan.

De nieuwe wet (58) heeft dit algemeen voorschrift overgenomen in dezelfde bewoordingen als die aangewend in de wet van 22 maart 1996.

Aldus wordt een niet-limitatieve opsomming gegeven van een reeks gerechtelijke taken die noodzakelijk zijn voor het onderzoek of voor het goede verloop van het proces (internationaal) en kunnen worden uitgevoerd op Belgisch grondgebied : de vaststelling van de identiteit en het opsporen van personen, het verzamelen van getuigenissen, het overleggen van bewijzen en het toezenden van stukken, enz.

In 1996 werd onderstreept dat deze verplichting tot samenwerking met de internationale autoriteit evenwel gepaard ging met drie nadere regels inzake de tenuitvoerlegging :

In de eerste plaats mag de gevraagde taak alleen ten uitvoer worden gelegd op het Belgisch grondgebied overeenkomstig de regels die door de Belgische wetgeving voorgeschreven zijn.

Volgens de destijds aangehaalde voorbeelden zou derhalve geen gevolg kunnen worden gegeven aan verzoeken om onderzoek die strekken tot het laten voorschrijven door de onderzoeksrechter van telefoontap, afnemen van lichamelijke weefsels, lichten van een medisch dossier die in strijd zijn met de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering (59).

Hoewel de aldus volbrachte taken afdoende moeten beantwoorden aan het verwoorde verzoek en eraan moeten trachten te voldoen, onderstelt dit optreden van de onderzoeksrechter, wat hem betreft, evenwel geen opportuniteitsbeoordeling van de gegrondheid van de door het internationaal tribunaal verzonden verzoeken (60).

Dezelfde onderzoeksmaatregelen gevraagd door het internationaal tribunaal of door de organen ervan, moeten worden verricht door een onderzoeksrechter. Het was de bedoeling dat de internationale instantie zich niet rechtstreeks tot de Belgische politie of de Belgische rijkswacht zou kunnen wenden om ze met een bepaalde opdracht te belasten de samenwerking gevraagd aan België zal altijd een gerechtelijk kanaal moeten volgen (61).

Dezelfde maatregelen die het uitoefenen van dwang met zich zouden brengen, zoals een huiszoeking, kunnen bovendien alleen worden uitgevoerd door de onderzoeksrechter van de plaats waar voornoemde maatregel moet worden uitgevoerd.

Il est à signaler que le statut des tribunaux internationaux dispose toutefois que ceux-ci ne sont pas liés par les règles de droit interne régissant l'administration de la preuve (62).

L'autorité internationale – Procureur ou juge du T.P.I. – est enfin autorisée à assister à l'exécution de la mesure d'enquête demandée.

A cette fin, la date et le lieu de l'exécution de cette mesure doivent lui être notifiées au préalable (63).

La loi nouvelle a pour le surplus ajouté à ce dispositif général la réglementation particulière d'une forme de coopération, également d'application dans les rapports avec la C.P.I., à savoir la protection des témoins menacés (64).

V) Exécution des peines

1) Exécution des peines privatives de liberté

La loi du 22 mars 1996 organisait les conditions dans lesquelles une personne condamnée par un T.P.I. pourrait purger tout ou partie de sa peine sur le territoire national. Ce dispositif a été repris par la loi nouvelle (65).

Les statuts des tribunaux internationaux ad hoc disposent en effet que la peine de prison est exécutée dans un Etat choisi par le Tribunal sur une liste d'Etats ayant indiqué leur volonté d'accueillir des personnes condamnées pour l'exécution de leur peine (66).

En application de ce principe, le droit interne avait, dès 1996, adopté une procédure similaire à celle de la loi du 23 mai 1990 sur le transfèrement inter étatique des personnes condamnées afin de permettre que les peines prononcées par les deux tribunaux internationaux soient directement et automatiquement exécutoire(s) en Belgique (67).

Dans les 24 heures de son arrivée dans l'établissement pénitentiaire belge qui lui est assigné, la personne condamnée par un T.P.I., comparait ainsi devant le procureur du Roi qui procède à un interrogatoire d'identité et, au vu de l'original ou d'une expédition du jugement du tribunal international, ordonne l'incarcération immédiate.

Durant les débats parlementaires relatifs à la loi précitée de 1996, il a été objecté par d'aucuns que la Belgique ne saurait extradier des personnes - et, en particulier, ses nationaux - qui devraient par la suite purger des condamnations prononcées par le tribunal international dans des Etats ne présentant aucune garantie en matière du respect des droits de l'homme (68).

Constatant l'impossibilité d'aménager unilatéralement les résolutions du Conseil de sécurité sur ce point, le législateur belge a toutefois conditionné expressément le transfert par le Gouvernement d'une personne détenue au respect de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (69).

Dans le même temps, le Ministre de la Justice se déclarait favorable à l'idée qu'au cas où la Belgique s'inscrirait sur la liste des Etats qui se déclarent disposés à recevoir des condamnés afin qu'ils purgent leur peine d'emprisonnement, elle devrait veiller à ce que les Belges et les étrangers qui séjournent sur son territoire au moment de leur arrestation, purgent, après leur condamnation, leur peine d'emprisonnement en Belgique (70).

Une disposition initiale du projet de loi de 1996 fixait enfin les conditions particulières dans lesquelles pouvaient être prononcées des mesures grâce et de libération conditionnelle à l'égard des personnes condamnées par le tribunal international.

Il a du être ici constaté que la matière était réglementée, de façon exclusive, par le statut de ces tribunaux qui subordonne à l'accord du président du T.P.I. toute mesure relative à une grâce ou commutation de peine (71).

Er moet worden onderstreept dat in het statuut van de internationale tribunaal is bepaald dat zij niet gebonden zijn door de regels van het nationaal recht betreffende de bewijslevering (62).

Tot slot is de internationale autoriteit – de aanklager of de rechter van het I.S.T. – gemachtigd de tenuitvoerlegging van de gevorderde maatregel bij te wonen.

Daartoe moet hij vooraf in kennis worden gesteld van de datum en de plaats van tenuitvoerlegging van deze maatregel (63).

Krachtens de nieuwe wet zijn deze algemene bepalingen voor het overige aangevuld met de bijzondere regelgeving inzake een vorm van samenwerking die eveneens van toepassing is op de betrekkingen met het I. S.H., te weten de bescherming van bedreigde getuigen (64).

V) Tenuitvoerlegging van de straffen

1) Tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende straffen

De wet van 22 maart 1996 regelde de voorwaarden waaronder een door een I.S.T. veroordeelde persoon zijn straf volledig of gedeeltelijk kon ondergaan op het nationale grondgebied. Deze bepalingen zijn overgenomen in de nieuwe wet (65).

In de statuten van de internationale ad hoc-tribunaal is immers bepaald dat de gevangenisstraf ten uitvoer wordt gelegd in een Staat die door het Tribunaal wordt gekozen uit een lijst van Staten die hebben aangegeven dat zij bereid zijn de veroordeelde personen te aanvaarden met het oog op de tenuitvoerlegging van hun gevangenisstraf. (66)

Overeenkomstig dit beginsel werd in het nationaal recht reeds in 1996 een procedure aangenomen die overeenstemt met die bedoeld in de wet van 23 mei 1990 inzake de overbrenging tussen Staten van de gevonnenen personen zodat de straffen uitgesproken door beide internationale tribunaal rechtstreeks en automatisch uitvoerbaar zijn in België (67).

De door een I.S.T. gevonnenen persoon verschijnt binnen vierentwintig uur na zijn aankomst in de hem toegewezen strafinrichting voor de procureur des Konings die een onderzoek voert naar de identiteit en die op grond van het origineel of een uitgifte van het vonnis van het internationaal tribunaal de onmiddellijke opsluiting beveelt.

Tijdens de bespreking in het parlement van voornoemde wet van 1996 voerden sommigen aan dat België geen personen – inzonderheid zijn onderdanen – kan uitleveren die vervolgens de door het internationaal tribunaal uitgesproken straffen moeten ondergaan in Staten die geen enkele waarborg bieden in verband met de naleving van de mensenrechten (68).

Aangezien de Belgische wetgever heeft vastgesteld dat het onmogelijk is de resoluties van de Veiligheidsraad terzake eenzijdig aan te passen, heeft hij de inachtneming van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden als uitdrukkelijke voorwaarde gesteld voor de overbrenging van een aangehouden persoon door de Regering (69).

Tenzelfdertijd verklaarde de minister van Justitie zich voorstander van de idee dat ingeval België zich zou inschrijven op de lijst van de Staten die zich bereid verklaren veroordeelde personen te aanvaarden met het oog op de tenuitvoerlegging van hun gevangenisstraf, het overigens erop moet toezien dat Belgen en personen die bij hun aanhouding op het Belgisch grondgebied verbleven, na hun veroordeling hun gevangenisstraf in België ondergaan (70).

Tot slot werden in een oorspronkelijke bepaling van het ontwerp van wet van 1996 de bijzondere voorwaarden bepaald waaronder maatregelen van genade en voorwaardelijke invrijheidsstelling ten opzichte van door het internationaal tribunaal veroordeelde personen kunnen worden uitgesproken.

Er is vastgesteld dat deze aangelegenheid uitsluitend werd geregeld door het statuut van deze tribunaal, dat elke maatregel met betrekking tot genade of strafvermindering onderwerpt aan de goedkeuring ervan door de voorzitter van het I.S.T. (71).

La loi nouvelle a estimé devoir reprendre expressément cette restriction à l'égard de toute demande de révision de la décision du Tribunal sur la culpabilité ou sur la peine (72).

2) Exécution des peines privatives de patrimoine

La loi de 1996 ne comportait aucune disposition relative aux actes d'entraide consistant en l'exécution de confiscation (comme de saisies).

Le texte adopté en 2004 a dès lors appliqué à la coopération avec les T.P.I. les mécanismes instaurés pour l'exécution sur le sol national des décisions ordonnées en la matière par la C.P.I.

Bruxelles, le 3 juin 2005.

La Ministre de la Justice,
Mme L. ONKELINX

Notes

(1) Justification de l'amendement parlementaire relatif à l'article 57 de la loi nouvelle Doc. Ch. 564/03, 2003/2004, p. 3

(2) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 9

(3) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 10

(4) Déclaration du Ministre devant la Commission de la Justice; Doc. Ch. 564/004, 2003/2004, 14

(5) Article 12 de la loi nouvelle et article 90 du Statut de la C.P.I.

(6) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 12

(7) Article 59, § 1er et 2 du Statut de la C.P.I.

(8) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 12

(9) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 13

(10) Article 12 - 2 de la loi du 22 mars 1996, abrogée par la loi nouvelle

(11) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 13

(12) Article 89, § 2 du Statut de la C.P.I.

(13) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 13

(14) Rapport fait au nom de la Commission de la Justice de la Chambre; Doc. Ch. 564/004, 2003/2004, p. 27

(15) Article 89, § 3) d) du Statut de la C.P.I.

(16) Articles 21 et 22 de la loi nouvelle

(17) Article 93, § 1er, 1) du Statut de la C.P.I.

(18) Article 29 de la loi nouvelle

(19) Article 30 de la loi nouvelle

(20) Article 31 de la loi nouvelle

(21) Article 72 du Statut de la C.P.I.

(22) Article 72, § 6, du Statut de la C.P.I.

(23) Articles 5, 6, 7 et 23 de la loi nouvelle

(24) Déclaration du fonctionnaire délégué du Ministre de la Justice au Conseil d'Etat; Doc. Ch. 0564/001; 2003/2004, p. 71

(25) Article 25 de la loi nouvelle

(26) Déclaration du fonctionnaire délégué du Ministre de la Justice au Conseil d'Etat; Doc. Ch. 0564/001; 2003/2004, p. 72

(27) Article 26 de la loi nouvelle

(28) Article 27 de la loi nouvelle

(29) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 21

(30) Article 103 du Code d'instruction criminelle tel que modifié par la loi du 7 juillet 2002

(31) Article 104 du Code d'instruction criminelle tel que modifié par la loi du 7 juillet 2002

(32) Articles 102 et 104 du Code d'instruction criminelle tel que modifiés par la loi du 7 juillet 2002

In de nieuwe wet werd geacht dat deze beperking uitdrukkelijk moest worden overgenomen met betrekking tot enig verzoek tot herziening van de beslissing van het Tribunaal inzake de schuld of de straf (72).

2) Tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaringen van goederen

De wet van 1996 bevatte geen bepalingen inzake de tenuitvoerlegging van verbeurdverklaringen (en inbeslagnemingen).

In de tekst aangenomen in 2004 worden de mechanismen ingesteld voor de tenuitvoerlegging op Belgisch grondgebied van terzake door het I.S.H. bevolen beslissingen bijgevolg toegepast op de samenwerking met de I.S.T.

Brussel, 3 juni 2005.

De Minister van Justitie,
Mevr. L. ONKELINX

Nota's

(1) Verantwoording van het parlementaire amendement met betrekking tot artikel 57 van de nieuwe wet, Gedr. St. Kamer, 564/03, 2003/2004, blz. 3.

(2) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St. Kamer, 564/001, 2003/2004, blz. 9.

(3) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St. Kamer, 564/001, 2003/2004, blz. 10.

(4) Verklaring van de minister voor de Commissie voor de Justitie; Gedr. St. Kamer 564/004, 2003/2004, 14.

(5) Artikel 12 van de nieuwe wet en artikel 90 van het Statuut van het I.S.H.

(6) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St. Kamer 564/001, 2003/2004, blz. 12.

(7) Artikel 59, § 1 en 2, van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

(8) Memorie van toelichting bij het wetsontwerp; Gedr. St., Kamer 564/001, 2003/2004, blz. 12.

(9) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St., Kamer 564/001, 2003/2004, blz. 13.

(10) Artikel 12 - 2 van de wet van 22 maart 1996, opgeheven door de nieuwe wet.

(11) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St., Kamer 564/001, 2003/2004, blz. 13.

(12) Artikel 89, § 2, van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

(13) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St., Kamer 564/001, 2003/2004, blz. 13.

(14) Verslag namens de Commissie voor de Justitie van de Kamer, Gedr. St., Kamer, 564/004 2003/2004, blz. 27.

(15) Artikel 89, § 3), d), van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

(16) De artikelen 21 en 22 van de nieuwe wet.

(17) Artikel 93, § 1, 1), van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

(18) Artikel 29 van de nieuwe wet.

(19) Artikel 30 van de nieuwe wet.

(20) Artikel 31 van de nieuwe wet.

(21) Artikel 72 van het Statuut van het Internationaal Strafgerechtshof.

(22) Artikel 72, § 6, van het Statuut van het I.S.H.

(23) De artikelen 5, 6, 7 en 23 van de nieuwe wet.

(24) Verklaring van de gemachtigde ambtenaar van de minister van Justitie aan de Raad van State; Gedr. St., Kamer 0564/001; 2003/2004, blz. 71.

(25) Artikel 25 van de nieuwe wet.

(26) Verklaring van de gemachtigde ambtenaar van de minister van Justitie aan de Raad van State; Gedr. St., Kamer 0564/001; 2003/2004, blz. 72.

(27) Artikel 26 van de nieuwe wet.

(28) Artikel 27 van de nieuwe wet.

(29) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet, Gedr. St., Kamer 564/001, 2003/2004, blz. 21.

(30) Artikel 103 van het Wetboek van strafvordering als gewijzigd bij de wet van 7 juli 2002.

(31) Artikel 104 van het Wetboek van strafvordering als gewijzigd bij de wet van 7 juli 2002.

(32) De artikelen 102 en 104 van het Wetboek van strafvordering als gewijzigd bij de wet van 7 juli 2002.

(33) Justification de l'amendement parlementaire pertinent; Doc Sénat 478/2, 2003/2004, 2

(34) Article 33 de la loi nouvelle

(35) Doc. Sénat 478/3, 2003/2004, p. 27

(36) Déclaration du Ministre devant la Commission de la Justice du Sénat; Doc. Sénat 478/3, 2003/2004, p. 26

(37) Article 103, § 1er, b) du Statut de la C.P.I.

(38) Article 35, § 5, de la loi nouvelle

(39) Article 35, § 3, de la loi nouvelle

(40) Article 35, § 1er de la loi nouvelle

(41) Article 106, § 2, du Statut de la C.P.I.

(42) Article 38 de la loi nouvelle

(43) Article 106, § 1er, du Statut de la C.P.I.

(44) Article 35, § 1er, de la loi nouvelle

(45) Article 35, § 4, de la loi nouvelle

(46) Article 37 de la loi nouvelle

(47) Article 34, § 2, de la loi nouvelle

(48) Article 86 du Statut de la C.P.I.

(49) Article 36 de la loi nouvelle

(50) Article 40 de la loi nouvelle

(51) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 28

(52) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 31

(53) Exposé des motifs du projet de loi; Doc. Ch. 564/001, 2003/2004, p. 32

(54) Doc. parl., Sénat, 1995-96, n° 247/3, 74.

(55) Doc. Sénat 1995-96, 247/3, p. 81

(56) Doc. Sénat 1995-96, 247/3, p. 79 et 80

(57) C.E. 19 mars 2002, J.T. 2002, p. 342

(58) Article 50, § 1er, de la loi nouvelle

(59) Doc. parl., Sénat, 1995-96, n° 247/3, 33.

(60) Déclaration du Ministre de la Justice (Doc. parl., Sénat, 1995-96, n° 247/3, 30 et 32)

(61) Déclaration du Ministre de la Justice (Doc. parl., Sénat, 1995-96, n° 247/3, 30 et 32)

(62) Art. 89 (A) du règlement de procédure et de preuve adopté le 11 février 1994 par le tribunal international pour l'ex Yougoslavie. Art. 89 (A) du règlement de procédure et de preuve adopté le 29 juin 1995 par le tribunal international pour le Rwanda.

(63) Article 51 de la loi nouvelle

(64) Article 50, § 4, de la loi nouvelle

(65) Article 55 de la loi nouvelle

(66) Art. 103 du règlement de procédure et de preuve adopté le 11 février 1994 par le tribunal international pour l'ex Yougoslavie. Art. 103 du règlement de procédure et de preuve adopté le 29 juin 1995 par le tribunal international pour le Rwanda.

(67) Exposé des motifs du projet de loi (Doc. parl., Chambre, 1995-96, n° 359/1, 6).

(68) Doc. parl., Sénat, 1995-96, n° 247/3, 85 es.

(69) Article 54 de la loi nouvelle

(70) Doc. parl., Sénat, 1995-96, n° 247/3, 87 et 88.

(71) Art. 28 du statut du tribunal pour l'ex Yougoslavie et Art. 27 du statut du tribunal pour le Rwanda.

(72) Article 55, § 3, de la loi nouvelle

(33) Verantwoording van het relevante parlementaire amendement; Gedr. St. Senaat 478/2, 2003/2004, 2

(34) Artikel 33 van de nieuwe wet.

(35) Gedr. St. Senaat, 478/3, 2003/2004, blz. 27.

(36) Verklaring van de Minister voor de Commissie voor de Justitie van de Senaat; Gedr. St. Senaat 478/3, 2003/2004, blz. 26.

(37) Artikel 103, § 1, b), van het Statuut van het I.S.H.

(38) Artikel 35, § 5, van de nieuwe wet.

(39) Artikel 35, § 3, van de nieuwe wet.

(40) Artikel 35, § 1, van de nieuwe wet.

(41) Artikel 106, § 2, van het Statuut van het I.S.H.

(42) Artikel 38 van de nieuwe wet.

(43) Artikel 106, § 1, van het Statuut van het I.S.H.

(44) Artikel 35, § 1, van de nieuwe wet.

(45) Artikel 35, § 4, van de nieuwe wet.

(46) Artikel 37 van de nieuwe wet.

(47) Artikel 34, § 2, van de nieuwe wet.

(48) Artikel 86 van het Statuut van het I.S.H.

(49) Artikel 36 van de nieuwe wet.

(50) Artikel 40 van de nieuwe wet.

(51) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet; Gedr. St. Kamer, 564/001, 2003/2004, blz. 28.

(52) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet; Gedr. St. Kamer, 564/001, 2003/2004, blz. 31.

(53) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet; Gedr. St. Kamer, 564/001, 2003/2004, blz. 32.

(54) Gedr. St. Senaat, 1995-96, nr. 247/3, 74.

(55) Gedr. St. Senaat, 1995-96, 247/3, blz. 81.

(56) Gedr. St. Senaat, 1995-96, 247/3, blz. 79 en 80.

(57) R.v.S. 19 maart 2002, R.W. blz. 342.

(58) Artikel 50, § 1, van de nieuwe wet.

(59) Gedr. St. Senaat, 1995-96, nr. 247/3, 33.

(60) Verklaring van de Minister van Justitie (Gedr. St. Senaat, 1995-96, nr. 247/3, 30 en 32).

(61) Verklaring van de Minister van Justitie (Gedr. St. Senaat, 1995-96, nr. 247/3, 30 en 32).

(62) Art. 89 (A) van het Rechtsplegings- en bewijsvoeringsreglement aangenomen op 11 februari 1994 door het Internationaal Tribunaal voor voormalig Joegoslavië. Art. 89 (A) van het Rechtsplegings- en bewijsvoeringsreglement aangenomen op 29 juni 1995 door het Internationaal Tribunaal voor Rwanda.

(63) Artikel 51 van de nieuwe wet.

(64) Artikel 50, § 4, van de nieuwe wet.

(65) Artikel 55 van de nieuwe wet.

(66) Art. 103 van het Rechtsplegings- en bewijsvoeringsreglement aangenomen op 11 februari 1994 door het Internationaal Tribunaal voor voormalig Joegoslavië. Art. 103 van het Rechtsplegings- en bewijsvoeringsreglement aangenomen op 29 juni 1995 door het Internationaal Tribunaal voor Rwanda.

(67) Memorie van toelichting bij het ontwerp van wet (Gedr. St. Kamer, 1995-96, nr. 359/1, blz. 6).

(68) Gedr. St. Senaat, 1995-96, nr. 247/3, 85 e.v.

(69) Artikel 54 van de nieuwe wet.

(70) Gedr. St., Senaat, 1995-96, nr. 247/3, 87 en 88.

(71) Art. 28 van het statuut van het Tribunaal voor voormalig Joegoslavië en art. 27 van het statuut van het Tribunaal voor Rwanda.

(72) Artikel 55, § 3, van de nieuwe wet.